

Park, regionalni mesečnik
Novo mesto, številka 10, letnik 13, november 2010
Cena: 2,50 EUR

KNJIŽNICA MIRANA JARCA
NOVO MESTO
ROZMANOVA ULICA 28

8000 NOVO MESTO
Poštmina plačana pri Pošti 8101 Novo mesto

park

ŽUPANOV PROGRAM 2010 - 2014:

REALNOST ALI PREDVOLILNA BURKA

KOLIKO ŠPORTNIH DVORAN POTREBUJE NOVO MESTO

INTERVJU: T. KONCILIJA IN M. ZAJC, DMP

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 26 722
m-tel: 041 671 480

AVTOŠOLA RIBA
d.o.o.

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi 07 371 98 00

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT

TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
- AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

OF SWEDEN
HAROLOGI SALON
SAMO NARAVNO JE DOVOLJ DOBRO ZA VAŠE LASE
031 607 966 | MILANA MAJČNA 9 | 8000 NOVO MESTO

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

VINA Zajc

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

atmosfera caffe

MASAŽNI SALON
Grabič David s.p.

Kandijska cesta 34, Novo mesto
T: 051 325 270 W: www.masazni-salon.si
PONUDBA DARILNIH BONOV!

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

RENNER
AICO Novo mesto, d.o.

bop
PYO-ALU-IES
Kirk 57, 8000 N

dacomm
KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobilitel: 041 427 652

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

kikinterier@siol.net

INTE RIER

TRESPA
SANITARNE KABIN IN GARDEROBE

KNAUF
MAVČNE STENE IN OBLOGE

Armstrong
SPUŠČENI STROPI

fermacell
Montažna gradbene plošče

Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

KNJIGOVEŠTVO
Kelbič Pavel, s. p.
Delavnica: Pod Trško goro 11, T: 07 3325 718
Doma: Mestne njive 6, T: 07 3325 926
GSM: 041 726 644

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

MALKOM
Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

30 let MEDLE
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto Tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel, fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

www.kik-interier.si

fermacell
Montažna gradbene plošče

HAPUŠČI IN PODSTREŠJA

jazzinty
abonma

KONCERTNI
CIKEL
V KLUBU
LOKALPATRIOT

četrtek, 9. december | 20.00
@ Klub LokalPatriot | Novo mesto

POOGIE BELL BAND

feat. Poogie Bell
Bobby Sparks
Michael Patches Stewart
Keith Anderson

11. januar | 20.00
ALEŠ RENDIČ SEKTET (solo)

17. februar | 20.00
JAZZODROM (solo)

17. marec | 20.00
VESNA ZORNIK: Singlofunkcionalna (solo)

14. april | 20.00
SWHATTI (solo)

19. maj | 20.00
ARI BORGER QUARTET (solo)

december - maj
2011

www.eventim.si

JAZZINTY.COM

EBC*L
European Business
Competence
Licence

ric
Razvojno izobraževalni
center Novo mesto

PO EBC*L CERTIFIKAT NA RIC NOVO MESTO!

Evropsko spričevalo poslovnih kompetenc - EBC*L je mednarodno uveljavljen certifikat poslovnih znanj.

Prednost EBC*L certifikata je končni izpit, ki udeležencem in delodajalcem predstavlja **dokazilo**, da so znanja s področja poslovne ekonomike dejansko osvojena!

Udeleženci pridobite znanja, ki jih potrebujete v poslovnem svetu, ne glede na to v katerem delu poslovnega procesa sodelujete. **EBC*L zagotavlja:**

- Boljše razumevanje in izpolnjevanje poslovnih ciljev.
- Izboljša ter poenoti se komunikacija med različnimi poklicnimi profili.
- Udeleženci se lažje poistovetijo s poslovnim procesom, izboljša se njihovo delo.
- Poveča se stroškovna učinkovitost.
- Udeleženci razumejo in znajo intepretirati finančna poročila.

Vabimo vas, da se prijavite na priprave za pridobitev certifikata, ki se bodo začele predvidoma v februarju 2011.

Več informacij lahko dobite osebno v prostorih na Ljubljanski cesti 28 v Novem mestu pri Marjeti Gašperšič, po tel. št. 07 393 45 50 ali po e-pošti: marjeta.gaspersic@ric-nm.si. O EBC*L certifikatu si lahko preberete tudi na spletnih straneh www.ric-nm.si, www.cvzu-dolenjska.si, www.ebcl.si, kjer je omenjeni certifikat podrobneje predstavljen.

regionalni televizijski program

vaš 20^{let}
kanal

www.vaskanal.com

Televizija Novo mesto d.o.o., Podbevškova 12, 8000 Novo mesto, tel.: +386 7 39 30 876

GRM NOVO MESTO - VSE BOLJ INTEZIVNO VKLJUČEN V MEDNARODNO STROKOVNO OKOLJE

Vsebinska navezava biotehniških področij kmetijstvo, hortikultura, živilstvo, gostinstvo, turizem in naravovarstvo se v okviru šolskega centra Grm Novo mesto uspešno nadgrajuje v vse bolj prepoznavne dogodke, namenjene splošni in strokovni javnosti. V nekaj tednih smo v prostorih centra izpeljali dva pomembna mednarodna kongresna dogodka, Evropsko konferenco in državno razstavo govedí rjave pasme in mednarodno konferenco Logistika v kmetijstvu, že tradicionalno oktobrsko prireditev Dneve odprtih vrat, ko na šolah izvajamo številne delavnice, namenjene predvsem osnovnošolcem iz regije, pa smo okronali še s svečano predstavitev učbenika sodelavca Toneta Goršina, Osnove gozdarstva. V septembru smo se vključili tudi v izvedbo Festivala čebelarstva in medenih dni v Dolenjskih Toplicah, ki se je odvijal v okviru odmevnega Mednarodnega foruma Apimedita & Apimedita 2010 in ob sklepu bili botri novo razvitemu praporu Regijske čebelarke zveze Petra Pavla Glavarja, ki ima pri nas tudi svoj sedež. Komaj začeto šolsko leto so zabeležili še številni drugi tuji obiski ter udeležba naših dijakov, študentov in sodelavcev v tujini, mnoge razvojne aktivnosti ter, tako za nas kot za novomeško jedro zelo pomembno, tudi vse intenzivnejše dogajanje v Hiši kulinarike in turizma na Glavnem trgu. Veseli smo, da se le-ta razvija v zahtevni smeri. Daleč naokrog poznano in priznано slaščičarstvo vse intenzivneje dopolnjuje tudi splošna in tematska ponudba restavracije (npr. Vikend gob), ki od 15. novembra naprej navdušuje obiskovalce tudi v popoldanskem in večernem času. Dijaki in študenti gostinske smeri, ki v Hiši kulinarike in turizma v okviru praktičnega pouka sodelujejo s strokovnimi sodelavci, so izpeljali že številne večje pogostitve in gala večerje v hiši in pripravili več cateringov v regiji in izven, med katerimi velja izpostaviti večjo pogostitev udeležencev Konferenca o kariernem coachingu v Državnem svetu ali pa pogostitev udeležencev Simpozija Anton Žnidaršič - 100 let v Ilirski Bistrici. In prav čebelarstvo, med in medeni izdelki bodo zaznamovali tudi teden med 6. in 12. decembrom, ko bo v Hiši kulinarike potekali Medeni dnevi, s spremljevalnimi dogodki, razstavo in čebelarskim plesom. Vabljeni, da se nam pridružite!

ZAGOTOVLJENO ZBIRANJE ODPADNIH NAGROBNIH SVEČ NA POKOPALIŠČIH

Ravnajmo odgovorno: na pokopališčih odložimo odpadne nagrobne sveče ločeno v posebni zabojnik, ločujmo pa tudi druge vrste odpadkov. Več kot 75 % sestavnih materialov odpadnih sveč ponovno uporabimo.

Z recikliranjem ene tone odpadnih nagrobni sveč pridobimo 297 kg plastike, 441 kg parafina, 10 kg kovin in 6 kg baterij. Reciklirane materiale je mogoče uporabiti za izdelavo manj zahtevnih plastičnih in kovinskih izdelkov ali ponovno izdelavo nagrobni sveč.

Po drugi strani pa ena tona sveč, ki je ne recikliramo, obremeni okolje s 330 kilogrami plastike, 10 kilogrami

kovin, 10 kilogrami baterij in 160 kilogrami nečistoč in ostalih materialov.

V Sloveniji vsako leto porabimo 23 milijonov nagrobni sveč. Če jih ne recikliramo, okolje obremenimo s 4.500 tonami odpadkov. A odpadne nagrobne sveče so koristne surovine, saj je mogoče predelati vse tri glavne sestavine odpadnih nagrobni sveč:

ohišje iz plastike, ostanke parafina in kovinski pokrov. Prvi korak za učinkovito predelavo odpadnih nagrobni sveč je njihovo ločeno oddajanje na pokopališčih. Zato je pomembno, da se obiskovalci pokopališč zavedamo, da je odpadne nagrobne sveče treba oddajati v posebne, označene zabojnike.

Sicer pa moramo na pokopališčih ločevati tudi druge vrste odpadkov, kot nas usmerjajo napisi na posameznih zabojnikih. To so še: biorazgradljivi odpadki, odpadna embalaža in drugi odpadki, ki niso biorazgradljivi.

Za mojo lepo dolino, Komunala Novo mesto

park

regionalni mesečnik
številka 10, letnik 13, november 2010
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Marijan Dovič, Tomaž Golob,
Sandra Hrovat, Gašper Klančar, Iztok Kovačič,
Tomaž Levičar, Uroš Lubej, Gregor Macedoni,
Katja Martinčič, Natalija Mikec, Bogdan Miklič,
Boštjan Pucelj, Maja Regina, Mitja Sadek,
Damijan Šinigoj, Nina Štampohar, Jaka Šuln

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
tehnični urednik fotografije: Jaka Šuln
urednica Študentske kamre: Katja Martinčič
naslovnica: fotografija Boštjan Pucelj
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje oglašnih strani: Grafika Tomi, Novo mesto

spletna stran: www.park.si
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
boštjan.volk@park.si

CTP: ŠPES & CO., d. n. o. Novo mesto
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
izdajatelj: Revija Park
direktor: Uroš Lubej

kontakti:
Revija Park
Prešernov trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel urednika: 031 626 326
e-pošta: park@park.si

naročila, distribucija in reklamacije: 07 393 08 12
park@park.si

Nadaljevanje. Upajmo, da ne začetega

Uroš Lubej

Županu Muhiču je uspelo tisto, kar v Novem mestu ni še nikomur. Postal je župan za dva mandata. Čeprav ob skromni volilni udeležbi so volivci vendarle ocenili, da je najboljša izbira. Njegova izvolitev je dobra novica. Tudi za tiste, ki s(m)o na volitvah želeli spremembo. V zgodovini lokalnih volitev namreč še nismo dobili tako ambicioznega programa, kot ga je nekaj dni pred prvim krogom predstavil naš župan. 179 milijonov evrov investicij in 63 projektov. To sploh ni malo. Je rekordno veliko. Je šestkrat več, kot so znašali vsi prihodki v občinski blagajni v letu 2009. In 15-krat več, kot je bilo v tem letu investicij. Župan napoveduje, da bo 110 milijonov evrov pridobil iz zunanjih virov (EU, država, zasebniki). To je desetkrat več, kot jih je koalicija pridobila v minulih štirih letih. Torej lahko rečemo, da je tak program dobra novica za Novo mesto, saj se nam obeta veliko več, kot smo imeli do sedaj. Toda z geslom »nadaljevanje začetega« tovrstnega programa ne bo moč uresničiti. Novo mesto je namreč v prejšnjem mandatu po uspešnosti občinske uprave zdrsnilo na začelje slovenskih mestnih občin in potrebni bodo novi prijemi, v kolikor z obljubami misli resno.

Župan je v prvi izjavi po volitvah dejal: »Čez štiri leta ne bom več kandidiral, zato sem povsem svoboden človek, ki ga ne vežejo več politični interesi. Lahko bom deloval izključno za Novo mesto.« To je žarek upanja. Pustimo ob strani misel, da je župan s tem priznal, da do sedaj ni ravnal vedno svobodno in v interesu občine. Pomembneje je, da je začel dajati znake, da želi za seboj vendarle pustiti pozitivno dediščino.

Dobra novica letošnjih lokalnih volitev je poleg tega tudi v tem, da županova predvolilna koalicija, sestavljena iz tistih, ki so občino vodili zadnja štiri leta (Zveza za Dolenjsko, SLS, Miloš Dular, SNS), v občinskem svetu vendarle ni dobila absolutne večine. Še manj. Dobili so samo tretjino sedežev. Če si sposodimo »nogometne« besede Francija Bačarja, najverjetnejšega bodočega podžupana iz vrst SLS, so tudi oni dobili kazenski karton. Če že ne rdečega, pa vsaj rumenega. V občinskem svetu se tako nakazuje »kritična masa« svetnikov, ki bi lahko postali garancija, da se bodo zgodile prepotrebne spremembe.

Kljub vsemu pa se že kažejo tudi prenekateri znaki »nadaljevanja začetega«. Župan za svoj ambiciozni načrt potrebuje široko podporo v občinskem svetu in javnosti. Jasno je, da tovrstne koalicije ni bilo lahko sestaviti, saj je moral župan vanjo vabiti ravno tiste, ki so ga bolj ali manj argumentirano napadali v času volilne kampanje in ki sedaj svojih besed ne morejo kar tako požreti. Prvi dogodki kažejo, da se je župan zadeve lotil nekako počasi in nerodno. Mandat se je začel s hudo kršitvijo poslovnika občinskega sveta, nato pa z dokaj zmedenim nadaljnjim usklajevanjem glede sestave občinskih komisij in koalicije. Medtem ko v drugih občinah (sploh v tistih, kjer na županskem položaju ni prišlo do menjav) že pospešeno delajo na projektih, smo pri nas skoraj mesec dni kupčkali s političnimi različitimi. Res smo že dobili »nadaljevanje začetega«. Tudi pred štirimi leti je namreč koalicija potrebovala več mesecev, preden je v občinskem svetu potrdila prve konkretne odločitve. Sedaj je župan končno sestavil koalicijo. V času pisanja tega članka še ni bila čisto dokončna, najverjetneje pa se bodo prej omenjenim pridružili tudi DeSUS in LDS. Obe stranki sta bili izrazito kritični do minulega mandata.

Krepi se tudi občutek, da si ožji županov krog sestavljanje koalicije predstavlja predvsem kot delitev direktorskih in nadzornih mest v gospodarskih družbah, ki jih obvladuje občina (Zarja, Komunala, CeROD, Razvojni center), ter občinskih javnih zavodih, pri čemer naj bi se povsem odkrito pogovarjali celo o delitvi vodilnih (ne samo nadzornih) mest v kulturnih in šolskih ustanovah. Bolj malo je govora o tem, na kakšen način naj bi prišlo do uresničitve ambicioznega županovega programa. SLS, ki si zaradi pomembnega angažmaja na volitvah upravičeno lahko lasti zasluge za županovo zmago, bo, kot je slišati, želel obdržati obstoječe kadre in temu bržkone dodati še kakšno direktorsko mesto v javnih podjetjih in morebiti še v nadzornih svetih. Kadri Zveze za Dolenjsko že sedaj zasedajo nekatere ključne položaje v občini in najbrž imajo še kakšne dodatne ambicije. Kaj veliko prostora za nove ljudi, predvsem pa za nove pristope pravzaprav ni. Župan hoče pri svojih sogovornikih vsekakor ustvariti vtis, da želi pred odhodom v zaslužni »penzion« še nekaj dobrega storiti za Novo mesto. Vendar počasnost in nerodnost in govorice o politični korupciji pri delitvi stolčkov v prvem mesecu po izvolitvi vzbujajo resne pomisleke. Marsikdo v županovem krogu si široke programske koalicije bržkone sploh ne želi.

A zagata je morda tudi v tem. Če vzamemo zares izjave tistih, brez katerih Muhič nima stabilne večine v občinskem parlamentu, potem boja sploh ne želijo svojih kadrov na občinskih položajih. Želijo to, da se opravijo temeljite revizije poslovanja Zarje, CeROD-a, Zavoda za turizem, Razvojnega centra, nekaterih sumljivih investicij iz preteklosti (npr. obnova vrtcev) itd. To pa pomeni, da želijo pod drobnogled vzeti delovanje ključnih ljudi stare in nove koalicije. In zahtevajo, da se vzpostavi nov, bolj transparenten model vladanja in kadrovanja v občinski politiki. To pa so zahteve, ki jih župan težko v resnici (in ne le na papirju) sprejme. Župan se lahko zelo hitro ujame v svoj položaj: na eni strani se ne more otresti svojih zvestih podpornikov, saj jim dolguje uspeh na volitvah ali pa ga družijo tesno sodelovanje z njimi v prejšnjem mandatu. Na drugi strani pa je široka koalicija možna samo s strankami, ki so izjemno nezaupljive, ne toliko do župana samega kot ravno do teh županovih podpornikov. Veliko vprašanje je, ali lahko ta heterogena združba zdrži kaj več kot polovico mandata.

Županov položaj je lahko izjemen in perspektiven. Če v resnici ne namerava kandidirati čez štiri leta in če v resnici nima bremen preteklosti, potem nas morda čaka ta težko pričakovani »razvojni preboj«. Bo uspel v resnici ravnati svobodno in ne ozirajoč se na politične dolge? Pustimo se presenetiti.

SPREHODI SE.

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega leta. Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer deset dni pred koncem naročniškega obdobja. Naročniki imajo 10 % popust, dijaki in študentje, brezposelniki ter matere na porodniškem dopustu 20 %.

Koliko športnih dvoran bo dobilo Novo mesto

Gregor Macedoni, fotografija Boštjan Pucelj

Večji del obdobja pred lokalnimi volitvami je bila športna infrastruktura med osrednjimi temami razprav o prihodnjem razvoju Mestne občine Novo mesto. Tik pred drugim krogom županskih volitev pa je v precej nedorečeno razpravo glede prednosti pri izgradnji nove ali nadgrajene športne infrastrukture kot meteor priletela novica, da je edina konkurentka Slovenije za organizacijo evropskega prvenstva v košarki leta 2013, Italija, od kandidature odstopila. Tako so se Sloveniji na široko odprla vrata za organizacijo košarkarskega prvenstva stare celine. Dolenjsko prestolnico novica še posebej močno zadeva, saj je bilo Novo mesto opredeljeno v slovenski kandidaturi kot ena od lokacij tekem v predtekmovanju oz. morebitnih kasnejših tekem na izpadanje. Pogoji pristojne evropske organizacije za tekmovalno prizorišče je dvorana, ki sprejme vsaj 5000 gledalcev. Novo mesto trenutno takšne dvorane nima, še vedno pa ni povsem jasno, kje naj bi takšna dvorana stala in kdo bo(do) nosilec investicije.

Težava v Novem mestu se začne že pri (ne)konsenzu, katera od možnih različic je najboljša in s katero različico se gre naprej ter išče najboljše pogoje izvedbe. Kolesarski in atletski del novomeške športne javnosti je takoj začutil priložnost, da se s pokritjem gostovanja dela tekem košarkarskega prvenstva povečajo možnosti za hitrejšo realizacijo športne dvorane, ki bi primarno služila pokritju velodroma. Ker je obseg velodroma precejšen, bi s pokritjem kolesarskega prizorišča dobili tudi edino slovensko atletsko dvorano v skladu z mednarodnimi standardi. Toda ta možnost ni povsem všeč košarkarjem, saj bi s tem dobili osrednje košarkarsko prizorišče, ki ne bi bilo v neposrednem stiku z gledalci oz. bi pri uporabi dvorane za ostale športe, ki niso kolesarstvo ali atletika, igralci

in gledalci to čutili. Zato so se košarkarji zavzeli za različico v prostorskih aktih že opredeljene športne dvorane v Drgančevju. Vsaka od navedenih možnosti ima svoje prednosti in slabosti.

Velodrom v Češči vasi je bil zgrajen za potrebe svetovnega mladinskega prvenstva v kolesarstvu leta 1996. Predvsem zaradi pomanjkanja denarja je bil izveden v odprti različici, brez strehe, ter tako omejeno sezonsko uporaben ter podvržen vremenskim vplivom. Zato si športni delavci, predvsem atleti in kolesarji na Dolenjskem, že vrsto let prizadevajo poiskati primerno možnost za nadkritje in dograditev obstoječega objekta. Pred par leti je bil projekt nadkritja velodroma že prijavljen na razpis za sredstva strukturnih skladov EU na področju športno-turistične infrastrukture. V prijavi je bila predvsem izpostavljena delno že urejena potrebna infrastruktura in ugodna strateška lega med Ljubljano in Zagrebom ob avtocesti, ki omogoča hiter dostop z obeh pripadajočih mednarodnih letališč. To namreč zadostuje zahtevnim mednarodnim normam ob organizaciji največjih svetovnih tekmovanj. Prijava je bila v drugo uspešna, vendar je župan Muhič pogodbo za 2 mio EUR nepovratnih evropskih sredstev najprej podpisal, potem pa se po nekaj dneh premislil in zaradi nezmožnosti občinskega sofinanciranja pogodbo vrnil na Ministrstvo za šolstvo in šport.

Že tedaj zasnovana idejna rešitev je predvidela, da lahko za vse ostale prireditve razen kolesarskih dvoran ponudi do 6000 mest za gledalce na montažnih tribunah. Pomen načrtovanega objekta je predvsem v pomanjkanju podobne infrastrukture za kolesarje in atlete, in to ne samo v Sloveniji, temveč tudi širše, prek meja, v regiji. S tako dvorano bi se odprle možnosti povečanega turističnega obiska v Novem mestu, kar bi prinesli organizacija

športnih tekmovanj in športniki, ki bi dvorano najeli za priprave. Po zavrnitvi evropskega sofinanciranja v letu 2009 se je mestna občina v letu 2010 odločila za izvedbo javno-zasebnega partnerstva pri nadkritju dvorane. Pobudnik je zasebni investitor, ki v bližini že gradi stanovanjske in poslovne objekte. Tako se verjetno pričakuje, da bi z večnamensko športno dvorano območje pridobilo na zanimivosti in bi se z dodatnimi vlaganji v trgovsko-zabaviščno infrastrukturo v kompleksu športne dvorane (po zgledu Stožic) zagotovili dodatni prihodki. Občinski postopek je sedaj pripeljan skoraj do konca, saj mora občinski svet potrditi samo še besedilo razpisa, ki bo potem najugodnejšemu prijavitelju omogočil izvedbo. Težava te različice je (vsaj po mojem mnenju), da je začrtana skrajno racionalno in da v sedaj načrtovanem obsega izvedbe ne predstavlja objekta najvišje kakovostne ravni, s katerim bi lahko pokrili eno od prizorišč evropskega košarkarskega prvenstva.

Druga različica je športna dvorana na lokaciji Drgančevja. Gre za prostorsko zaokrožen kompleks univerzitetnega kampusa, ki v zasnovah vsebuje tudi večjo večnamensko športno dvorano, ki naj bi služila dvojnemu namenu. Prvenstveno potrebam športne infrastrukture za študente ter hkrati za širše občinske in regijske potrebe. Ker dvorana še ni podrobno arhitekturno opredeljena, jo je možno prilagoditi morebitnemu prvemu namenu, to je gostiteljstvu evropskega košarkarskega prvenstva. Prostora v okolici je dovolj in z ustreznimi vlaganji bi se lahko zagotovila vsa potrebna spremljevalna infrastruktura, predvsem parkirišča. Toda navedena prednost v končni neopredeljenosti in prilagodljivosti je tudi slabost. Območje Drgančevja je komunalno še neurejeno zemljišče in bi za osnovno ureditev, ki bi ga zahtevala načrtovana dvorana

Med željami in dejstvi

Joža Miklič

Videti je, da naša občina še vedno ni mestna, svetovljanska ali zazrta v prihodnost. Ljudje očitno želijo ohranjati svoj mir, da jim ni treba sprejemati tveganja za odločitve in da varujejo svojo intimnost pred mediji in politiki.

na, potrebovali več milijonov evrov. Izvedena komunalna vlaganja bi sicer pomenila velik korak naprej k fazni graditvi kampusa, saj se še spominimo, da je župan Muhič v zadnjem mandatu zaradi nepripravljenosti za tovrstna vlaganja posredno zavrnil že dogovorjene 3 mio EUR za študentski dom v Drgančevju. Vsaka nadaljnja investicija bi tako imela veliko krajšo časovnico in enostavnejšo finančno konstrukcijo. Toda različici v Drgančevju manjka še en pomemben vidik, in sicer kdo bo investitor v komunalno infrastrukturo in kdo investitor v dvorano ter kako se bo dvorana s 5000 sedeži upravljala in tržila v prihodnje. Župan Muhič je bil v svojih izjavah nedvoumen (in predvsem realen), ko je iz mestne občine obljubil samo zemljišče. Poleg mestne občine se veliko omenja interes gospodarstva. Toda ali je to res zainteresirano za investicijo v komunalno infrastrukturo, dvorano in potem v prihodnje tudi kritje stroške vzdrževanja in upravljanja te dvorane, ki vsaj še nekaj časa ne bo imela v svoji bližini načrtovanih študentov?

In kako kaže soočenju obeh različic? Trenutno kaže dobro obema, ker soočenja praktično ni. Uradna različica košarkarjev in župana je graditev dvorane v Drgančevju, hkrati pa v ničemer ne zastaja izvedba javno-zasebnega partnerstva v Češči vasi. Se obetata dve novi dvorani s po več tisoč sedeži? Si ju v teh časih res lahko privoščimo? Čeprav vsi realno vemo, da je državnih in evropskih sredstev v prihodnjih letih omejeno malo, pristaši obeh različic računajo nanje. Kot smo videli v zadnjih primerih, so lahko stopnje teh sofinanciranj tudi sorazmerno nizke (Stožice). Organizacija evropskega košarkarskega prvenstva pa ne bo zahtevala nove dvorane samo v Novem mestu, temveč najverjetneje še na Ptuj in morda še v Mariboru, kjer dvorana Tabor ne zahteva minimalnim zahtevam FIBE. Koliko si lahko torej privoščimo lažni optimizem, da bo denar kar sam letel na kup zaradi naše trenutne moči na slovenskem košarkarskem zemljevidu (KK Krka je aktualni državni prvak)?

Edina vpletena stran, ki bi morala nedvoumno voditi igro in določiti osrednjo smer razvoja novomeške športne infrastrukture, je mestna občina. V primeru obeh različic je ključni akter, hkrati pa se župan v javnih nastopih obnaša, kot da če kdo želi, lahko dela to ali pa drugo različico, občina ne bo nikogar ovirala, denarja pa tako ali tako ni. Osebnostno menim, da bi bili dve novi dvorani z več tisoč sedeži v Novem mestu v tako kratkem času preveč. Pa ne zato ker jih športniki ne bi zaslužili in jih uporabljali, temveč zato, ker ima tudi športna dvorana svojo ekonomiko – in ta se mora izkazati skozi naslednjih 10 ali 20 let.

Pravo strategijo razvoja novomeške športne infrastrukture z vidika kratkoročnih vlaganj bi lahko dala odprta javna razprava in soočenje dveh vsebinskih in gospodarskih projekcij. Toda taka razprava v Novem mestu je tujek. Vsi so navajeni, da se lobira v ozadju in tako uresničujejo tudi lastne interese. Javnost pa zgolj s tihim in skritim negodovanjem tak način sprejema. Toda izgradnja dveh, ene ali celo nobene športne dvorane v naslednjih dveh letih bomo občani posredno ali neposredno, v manjšem ali večjem deležu, plačali. In kot kaže, se še vedno nismo nič naučili iz 14-letne agonije velodroma v Češči vasi, kjer se je po sistemu minimalnih zahtev zagotovilo pogoje za organizacijo enega tekmovanja.

Za medije so bile lokalne volitve najpomembnejši dogodek, politični prvaki so razglašali zmage in si razlagali volilne rezultate vsak po svoje. Ljubljana se je gostila s klobasami, povsod se je kaj dogajalo, le v Novem mestu je vse utihnilo. Sprašujem se, zakaj, ko se vendar ni zgodilo nič usodnega, in ocenjujem, da bi utihnilo, tudi če bi se v drugi krog prebila kandidatka ali drugi kandidati. Pri tej oceni izhajam iz dejstva, da so bili programi kandidatke in kandidatov skoraj identični, namenjeni razvajanju potrošniški družbi, da se bo sprehajala po asfaltiranih stezicah med vinogradi, uživala na mostičkih in brveh čez potočke ter imela zagotovljene prostore za svoje malčke in starčke. Če se bo dalo, bodo za to potrošniško družbo zagotovili še športne dvorane, univerzo in neprofitna stanovanja, prizadevali pa si bodo za povečanje obsega potrošnje v mestni občini pridobiti čim več evropskega denarja.

Tako naravnani pa niso samo programi potencialnih županov, enake težnje je zaslediti pri delu društev, stanovskih organizacijah, malem podjetništvu, turizmu in zagotovo še kje, ne nazadnje celo pri celotni generaciji, ki se šele izobražuje oziroma usposablja. Nastajajo podjetja za promocijo, svetovanja, ličenje, masaže, duhovno rast in kdo ve, kaj še, ki pričakujejo zaslužke s tem, da bodo za svojo storitev od celotne potrošniške pogače odlomili zase kar se da velik kos. Kar samo po sebi se ob tem vsiljuje vprašanje, kdo pa je tisti, ki ustvarja to potrošniško pogačo (kupno moč). To so inovativni izdelki in storitve z visoko dodano vrednostjo, ki jih potrebujejo svetovni trgi, ki pa so preprosto izginili iz lokalnih pa tudi državnih programov.

Tako je tudi z univerzo v Novem mestu. Nikoli ni bilo rečeno ali mišljeno, da bo univerza v Novem mestu dobavitelj kadrov za Krko in Revozo, pač pa je bil vedno to gospodarski projekt, ki bi lahko nadomestil zastarela in zgubljena delovna mesta tekstilne, gradbene in kovinske proizvodnje v regiji. Univerza z unikatnimi programi, kot so futurologija, agrarna ekonomika, robotika, visoke tehnologije, projektiranje in podobno, mora ostati gospodarski projekt, s katerim bo lokalna gospodarska (ne politična) koalicija gradila svoje raziskovalne laboratorije, razvijala nove izdelke in širila obseg svojega donosnega poslovanja z vizijo Živeti zdravo življenje v ekološko neoporečnem okolju. Biti mora toliko zanimiva in kakovostna, da bo pritegnila svetovno študentsko populacijo in si tako zagotovila ustrezne lastne prihodke. Dolžnost ustanovitelja je, da od njega pooblaščen oseba za ta projekt živi in ustvarja tu, v regiji, v Novem mestu, se s projektom poistoveti in mu posveti svojo celotno ustvarjalno moč. Ta pooblaščen oseba je dolžna zagotavljati vsebino študija, ki bo privlačna in donosna tudi za državo in na podlagi katerega bo brezpogojno uveljavljala pripadajoče prihodke države. V predvolilnih nastopih kaj takega seveda nismo slišali, poslušali smo le, da se želijo študentje šolati v bližini svojega doma in da bo novomeška univerza odziral sredstva ostalim trem univerzam v državi, kot da so Ljubljana, Maribor in Primorska upravičeni trošiti davkoplačevalski denar, za Novo mesto pa je vprašljivo. Gospod iz kabineta predsednika vlade se najbrž ni poučil, da prav iz Novega mesta priteka največ davkov v državni proračun.

V oči bode še več drugih skromnosti iz programa županskih kandidatov pa tudi kandidatov za svetnike v občinskem svetu. Bila bi predolga, če bi naštevala vse. Ljudi, ki bodo naslednja leta odločali o občinskem proračunu, pa je

le treba spomniti, da ima Novo mesto poleg Krke in Revoza izjemno kulturno produkcijo, ki si že ali pa si bo slej ko prej sama zagotavljala svoje prihodke. Dorin dobiva najpomembnejše nagrade za življenjsko delo v filmski produkciji, Gazvoda briljira v literaturi, Dovič je vsestranski ustvarjalec in interpret, spoštovan zlasti v znanosti in umetnosti, novomeške umetnike na področju fotografije gostijo najeminitnejša razstavišča po svetu, Irena Tiran je vzor nadarjenim, gledališče skoraj da nima konkurence, če omenim le najvidnejše, vendar so tu še Goga pa Simulaker, Trobiš, likovniki in še in še. Mnogo bolj kot javni zavodi si ti prizadevajo z lastnimi prihodki in kakovostjo ohranjati svojo ustvarjalno svobodo. Njihova produkcija ne potrebuje novih, dragih elektrarn, čistilnih naprav in nadzornih organov, trg jo želi in potrebuje, lokalna skupnost pa bi jim lahko zagotovila promocijo in prodajo prek programov države in njenih neštetih agencij. Podobna ustvarjalnost je zaznavna v Splošni bolnišnici in Visokošolskem središču. Ne trdim, da lahko ti idealisti nadomestijo izpade v tehnični proizvodnji, vem pa, da se po svetu gradijo številni muzeji, gledališča in galerije, da knjige zaposlujejo ljudi različnih poklicev, da z akcijami, kot so leto knjige, leto kulture, svetovno prvenstvo v športu ali študentska olimpijada, pridobiva na uspešnosti turistično gospodarstvo in posledično kmetijstvo. Iz teh in še mnogih drugih razlogov je nujno ustvarjati pogoje za širjenje ustvarjalnosti talentiranih. Svetniki v občinskem svetu in bodoči župan, izkoristite priložnosti, ki vam jih ti ustvarjalci ponujajo, da bodo ustvarjali tu v naši občini, tu plačevali davke in tako vplivali na rast proizvodnje, ki kot infrastruktura služi njihovi dejavnosti. Nenehno je treba imeti pred seboj problematiko novih delovnih mest za mlade in resno upoštevati opozorilo predsednika Gospodarske zbornice Slovenije, ki trdi, da bo obstoječa materialna proizvodnja v Sloveniji od sto tisoč nezaposlenih zaposlila okoli petnajst tisoč. Sprašujem se, kdo bo zaposlil ostalih pet in osemdeset tisoč. Pomislite samo, da bi vseh teh pet in osemdeset tisoč ustvarjalo dodano vrednost. Bi bili še v krizi? To je bistvena naloga in dolžnost tako župana kot svetnikov, povečati ustvarjanje, povečati število ustvarjalcev in s tem povečati tudi potrošniško pogačo. Vse drugo je nepomembno, samo kupčkanje po proračunu, komu se bo vzelo, da se bo dalo drugemu.

Videti je, da naša občina še vedno ni mestna, svetovljanska ali zazrta v prihodnost. Ljudje očitno želijo ohranjati svoj mir, da jim ni treba sprejemati tveganja za odločitve in da varujejo svojo intimnost pred mediji in politiki.

Manjka predvsem zdravega razuma

Tomaž Levičar, fotografija Boštjan Pucelj

Zdrava mesta sveta

»Zdrava mesta« (Healthy Cities) je dolgoročni projekt Svetovne zdravstvene organizacije. Njegov začetek sega v že kar oddaljeno leto 1986. Leta 1987 pa se je začel evropski del projekta Zdrava mesta, v katerega je danes vključenih prek trideset nacionalnih mrež in poldrugi tisoč evropskih mest. Od teh jih večina sestavlja nacionalne mreže zdravih mest, 90 mest pa je članov evropske mreže zdravih mest.

Osnovni cilj projekta Zdrava mesta je postaviti zdravje na visoko mesto družbenih, gospodarskih in političnih programov v mestnih okoljih, ob čemer projekt poudarja, da imajo lokalne oblasti, pri nas denimo občine, še posebej visoko odgovornost in obilne možnosti pri skrbi za zdravje ljudi. Pomembna načela projekta so enakost, participacija in usposabljanje, sodelovanje, solidarnost in

prijateljstvo, trajnostni razvoj.

Med letoma od 2009 do 2013 poteka že peta faza tega projekta, pri čemer so osrednje teme te pete faze, kot izhajajo iz leta 2008 sprejete Zagrebške deklaracije za zdrava mesta: 1. oblikovanje skrbnih in podpornih okolij, 2. zdravo življenje ter 3. zdravo mestno okolje in urbano načrtovanje. Slovenska mreža zdravih mest, v katero formalno sodi tudi Novo mesto, pa si je za to obdobje zadala za ključne naslednje naloge: 1. izboljšanje javnega zdravja urbanega prebivalstva v lokalnih skupnostih/mestih in regiji; 2. vzpostavitev mestnih interdisciplinarnih podatkovnih baz o zdravju prebivalstva; 3. priprava mestnih/občinskih načrtov krepitev javnega zdravja prebivalstva; 4. vzpostavitev strokovnih timov znotraj Zavodov za zdravstveno varstvo za posamezna področja; 5. sodelovanje v pripravi mestnih/občinskih in

regijskih razvojnih načrtov na področju javnega zdravja; 6. izboljšanje znanj in izkušenj zdravstvenih in nezdavstvenih nosilcev dejavnosti iz javnega zdravja v lokalnih skupnostih.

Novo mesto vključeno, a nedejavno

Leta 1993 se je v projekt Zdrava mesta vključila tudi novomeška občina. Bilo je to v času župana Koncilije, pobudnika vključitve mesta v projekt pa sta bila Darko Okleščin in Dušan Harlander. Leta 1995 so sestavili tudi projektni svet s 17 člani. Vendar pa odtlej do danes v zvezi s tem v Novem mestu ni bilo storjenega praktično nič bistvenega. Projekt se ne razvija, stoji tako rekoč na mrtvi točki, četudi je Novo mesto redni član Slovenske mreže zdravih mest. Zdi se, kot bi to bila le še ena izmed premnogih simpatičnih zgodb, h katerim na začetku ve-

pogoj uspešnega razvoja posameznikov in družbe, pogoj blagostanja in kakovosti življenja. Če je tako, bi bilo primerno, a to dandanes sploh ni praksa, da bi novomeška občina praktično vsak projekt, ki se ga loteva, presojala tudi skozi prizmo njegovega vpliva na zdravje ljudi, ter da bi projekte razvrščala v oziru na obseg pozitivnega vpliva, ki ga glede na vložena sredstva imajo na zdravje najširšega dela populacije.

A novomeška občina kljub številnim pobudam in signalom vse do danes ni pripravila niti strategije razvoja zdravja v občini. Največ, kar ji je uspelo, je bila nekakšna strategija, pripravljena pred nekaj leti, s katero je občina skušala oblikovati zgolj svoj odnos do koncesionarjev na področju primarnega zdravstva. A še tu je občinsko vodstvo z dejanji kmalu odstopilo od sprejetih strateških usmeritev. Odsotnost tovrstne strategije moti toliko bolj, ker bi zdravje, kot denimo temeljni ali vsaj eden bistvenih ciljev in vrednot pri razvoju občine, lahko kakovostno usmerjalo delovanje na številnih področjih, na katerih zdaj zaradi odsotnosti takega ali podobnega osišča oziroma oprijemališča občina s svojimi odločitvami niha zdaj sem in zdaj tja, s premalo jasnimi, morda sektorsko atraktivnimi, kompleksno pa vsekakor premalo osnovanimi odločitvami glede številnih razvojnih oziroma investicijskih projektov. Tudi zato bi pomoč projekta Svetovne zdravstvene organizacije Zdrava mesta prišla zelo prav. Posebej ker se projekt nikakor ne ubada le z ustanovami, ki skrbijo za zdravstveno oskrbo populacije na različnih ravneh, temveč ob zavedanju izredno obsežnega kompleksa vplivov na posameznikovo zdravje sega na številna področja življenja tja od prometa, športa, vzgoje, šolanja do stanovanjskih razmer in denimo življenjskega sloga. Obenem pa bi novomeška občina od tega že 25 let starega projekta lahko koristila tudi vse izkušnje in dobre prakse številnih drugih velikih in malih mest, ki so se v ta projekt vključila in v njem daljši ali krajši čas tudi dejavno sodelujejo. Celotno v Sloveniji je nekaj mest, ki se združujejo v Slovensko mrežo zdravih mest, ki pa so vložila nekaj več navora glede doseganja ciljev Zdravih mest, kot je to zmoglo Novo mesto – med njimi morda še največ mesti Celje in Maribor ter tudi Ljubljana in Koper.

Zdravje prebivalstva ni vse boljše

Uspešna zdravstvena politika, seveda v celi svoji kompleksnosti, mora biti tudi del razvojnih usmeritev lokalnih okolij. Na prvem mestu med razlogi za tako paradigmo je zagotovo misel, da ne živimo v zdravi družbi in da se pojavnost določenih bolezní oziroma bolezenskih stanj celo povečuje, posebej tistih, ki so povezane s staranjem prebivalstva, onesnaženjem okolja, nevarnostmi pri delu in v prometu, nezdravim življenjskim slogom, kar je vse posebej značilno za razvita, sodobna urbana okolja, torej tudi naše.

selo pristopijo mnogi, zatem ga pa skoraj ni, ki bi zadevi vdihaval življenje.

Zdravje in Novo mesto imata sicer na simbolni ravni zanimivo stično točko. Ne zaradi tovarne zdravil Krka, česar tudi to ni za zanemariti, pač pa zaradi 7. aprila, ki je tako novomeški občinski praznik oziroma dan ustanovitve Novega mesta kakor tudi svetovni dan zdravja. Je pa to več kot očitno le simpatično naključje. Tako pač niti letošnji občinski praznik ni prav v ničemer zvenel soglasno s kampanjo »1000 mest, 1000 življenj«, ki je nosilna tema Svetovne zdravstvene organizacije v tem letu. Še pomembnejše dejstvo, kot so simbolna naključja, in ki bi moralo napeljati tudi novomeško občino k bolj angažiranemu delu na področju zdravja, pa je, da je zdravje stalno ena najvišjih vrednot v našem okolju, v tem sicer nismo nikakršni unikum, in da je zdravje brez dvoma osnovni

bolezen ali zdravstveno težavo – pri čemer se je delež povečeval s staranjem; obenem je, kar je po svoje pričakovano, čeravno kar optimistično, skoraj 62 % prebivalcev menilo, da je njihovo zdravstveno stanje dobro ali celo zelo dobro (mimogrede: v raziskavi Slovensko javno mnenje – o zdravju in zdravstvu, opravljena je bila leta 2001, je svoje zdravstveno stanje za dobro, zelo dobro ali odlično ocenilo celo 87 % anketiranih Slovencev); vsekakor ni zanemarljivo niti, da je kar 55 % prebivalcev bilo prepoznanih kot prekomerno težkih ali debelih, da je precej prebivalcev izpostavljenih prekomernemu hrupu, onesnaženemu zraku in smradu. Podobno vlogo pri oblikovanju dejavnosti občine bi morala imeti tudi letna poročila Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto – ta bi moral biti eden ključnih partnerjev občine pri projektu – oziroma njihove dejavnosti nasploh.

Odgovornost in sodelovanje

Ukrepe, ki bi jih Novo mesto, nekatere tudi v povezavi z državo, lahko sprejelo za kratkoročno in dolgoročno izboljšanje zdravstvene slike občine, je cela plejada. Ne da mnogih vede ali nevede že sedaj ne izvaja, pač, a problem je, da so ravnanja med sabo neusklajena, nekatere pa po nepotrebnem tudi napačna glede na morebitne prednostne cilje in gospodarske zmožnosti. V vsakem primeru pa bi Novo mesto z obravnavo tipično urbanih ali sodobnih, predvsem pa tudi svojih specifičnih zdravstvenih problemov, med te bi mogli šteti problematiko alkoholizma ter tudi zdravstvene razmere romske populacije, še posebej romskih otrok, in pa zdravstvenih priložnosti, denimo vloga zelenih površin pri izboljšanju zdravstvene slike mesta, kar je za z zelenimi površinami bogatim Novim mestom lahko posebno zanimivo, lahko ponudilo svoj pomemben prispevek tudi drugim mestom.

ZANIMIVE POVEZAVE

<http://www.euro.who.int/en/home>
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0015/101076/E92343.pdf
http://www.cjm.si/sites/cjm.si/files/File/e-dokumenti/SJM_vrednote_v_prehodu_3.pdf (str. 325 ...)
http://www.ivz.si/?ni=0&pi=7&_7_Filename=1518.pdf&_7_MediaId=1518&_7_AutoResize=false&pl=0-7.3
<http://www.ivz.si/>
http://www.cjm.si/sites/cjm.si/files/File/e-dokumenti/SJM_vrednote_v_prehodu_3.pdf
http://www.novica.si/novica_prikazi.aspx?ID=2254
http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=2260
<http://www.zzv-nm.si/media/Bilten-2009.pdf>
<http://www.zzv-nm.si/images/czvp/sdz-2010-celje-program.pdf>
<http://www.sentjur.si/f/docs/Zdravo-mesto-in-LAS/PowerPoint-Zdrava-mesta-Sentjur-2008.pdf>
<http://www.orz.si/projekt-zdravih-mest.html>
http://www.ivz.si/Mp.aspx?ni=15&pi=5&_5_id=134&_5_PageIndex=0&_5_groupId=183&_5_newsCategory=5&_5_action=ShowNewsFull&pl=15-5.0
http://www.zzv-nm.si/media/Clanek_SDZ_10-2.pdf
http://www.zzv-nm.si/datoteke/SDZ2010_URBANODZRAVJE-ZDRAVAMESTA-Informacija.doc

Kako gospodarimo v Jugovzhodni Sloveniji

Jelka Lugarič

Svetovna gospodarska kriza je oplazila tudi našo regijo. Kljub temu pa so se naše družbe v zadnji krizi znašle bolje kot v večini drugih slovenskih regijah, podobno, kot so ob osamosvojitvi Slovenije tudi hitreje nadoknadile izgubo jugoslovanskega trga s pridobitvijo novih poslov na drugih, tujih trgih.

Jugovzhodno Slovenijo, ki je po površini največja statistična regija v državi, predstavljajo območja Dolenjske, Bele krajine in Kočevskega. Na tem območju je ustanovljenih že 20 občin, ki skrbijo za dobrobit 140 tisoč prebivalcev, kar pomeni dobro polovico prebivalcev ljubljanske mestne občine. Lokalna samouprava se še naprej drobi. Nam je to res v prid? Majhno je lepo, a drago, zato upam, da bomo modrejši pri ustanavljanju pokrajin.

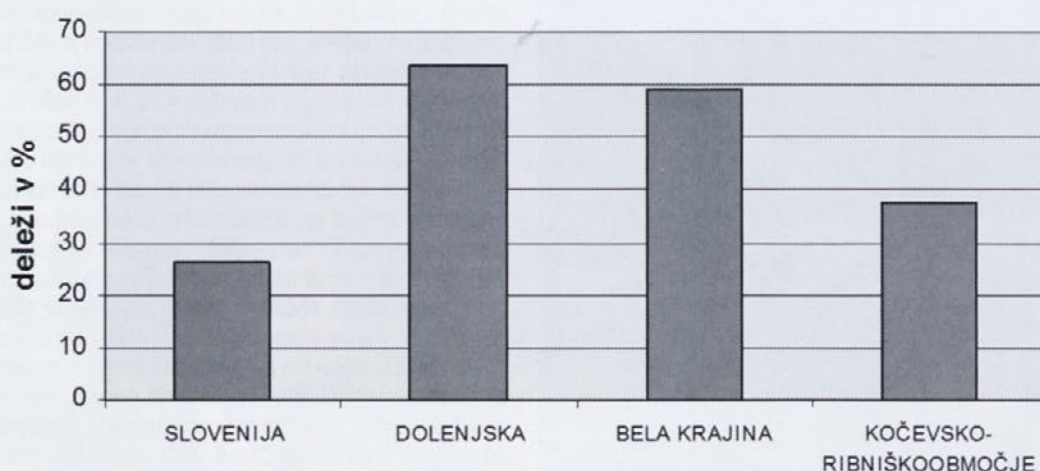
Glavni vir sredstev za preživljanje ljudi v regiji so gospodarske družbe, ki zaposlenim izplačujejo plače ter plačujejo predpisane davke in prispevke, uspešnejše več in manj uspešne manj. V regiji jih imamo približno 2300, pretežno gre za zelo majhne, mikro družbe. Velikih družb v regiji ni veliko, okrog 40, v njih pa je zaposlenih približno polovica od 30 tisoč zaposlenih v družbah. Te družbe so gonilo razvoja, pretežno del svojih prihodkov dosegajo v bitki na tujih trgih, ker je domači trg zanje premajhen. Od uspešnosti njihovega poslovanja je odvisna množica majhnih družb in samostojnih podjetnikov – od vseh njih pa smo odvisni vsi, delovno aktivni in delovno neaktivni prebivalci.

Po podatkih AJPES so družbe Jugovzhodne Slovenije v letu 2009 ustvarile za 4,7 milijarde evrov prihodkov in 4,5 milijarde evrov odhodkov, neto čisti dobiček pa je znašal 210 milijonov evrov. Dosežen rezultat je bil sicer slabši kot leto prej, saj so se prihodki in odhodki znižali za 8 %, neto čisti dobiček za 15 %, neto dodana vrednost pa za 4 %. Pri tem so se cene življenjskih potrebščin povečale za 0,9 %, medtem ko so se cene industrijskih izdelkov znižale za 0,4 %. Število družb z izgubo se je povečalo za več kot 200, obratno pa se je zmanjšalo število družb, ki so poslovale pozitivno. Tudi število zaposlenih v družbah, upoštevaje opravljene delovne ure, se je lani v primerjavi z letom poprej znižalo (za približno tisoč), a relativno manj, kot so se znižali prihodki. Stroški plač v družbah so tudi zaradi pomoči države ostali nespremenjeni.

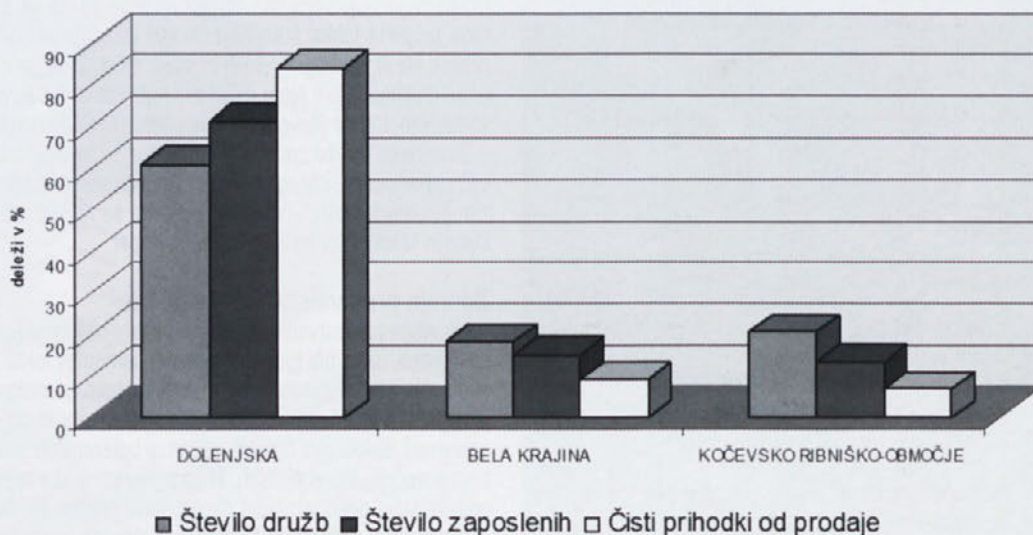
Svetovna gospodarska kriza je oplazila tudi našo regijo. Kljub temu pa so se naše družbe v zadnji krizi znašle bolje kot v večini drugih slovenskih regij, podobno, kot so ob osamosvojitvi Slovenije tudi hitreje nadoknadile izgubo jugoslovanskega trga s pridobitvijo novih poslov na drugih, tujih trgih. Tako podatki iz letnih poročil za leto 2009 kažejo, da so se prihodki družb v Sloveniji znižali za 15 %, neto čisti dobiček pa za skoraj 70 % v primerjavi z letom 2008. Zato je v danih razmerah mogoče oceniti poslovanje naših družb kot zelo dobro. Dober rezultat je predvsem posledica dobrih rezultatov velikih družb. Majhne in mikro družbe v regiji, ki svoje prihodke pridobivajo pretežno na domačem trgu, pa si bodo leto 2009 zapomnile kot leto slabih rezultatov, saj so kot celota dosegle le desetino neto čistega dobička leta 2008.

Osemnajstim zadrugam v regiji je v letu 2009 uspelo ohraniti prihodke na ravni leta 2008 (129 milijonov evrov), ne pa tudi pozitivnega rezultata, saj so izkazale za 161 tisoč evrov neto izgube.

V regiji deluje tudi prek 4 tisoč samostojnih podjetnikov posameznikov, ki so v letu 2009 nudili zaposlitev še prek 4 tisoč ljudem. Več kot polovica podjetnikov je opravljala dejavnost samostojno, brez zaposlenih. Za leto 2009 so izkazali 376 milijonov evrov prihodkov, 360 milijonov evrov odhodkov in 16 milijonov evrov neto podjetniškega dohodka. V primerjavi z letom 2008 so jim prihodki upadli za 12 %, končni izid, neto podjetnikov

Delež prihodkov družb od izvoza v njihovih skupnih prihodkih
Vir: AJPES, Izpostava Novo mesto.

Razvrstitev družb v Jugovzhodni Sloveniji po območjih
Vir: AJPES, Izpostava Novo mesto.

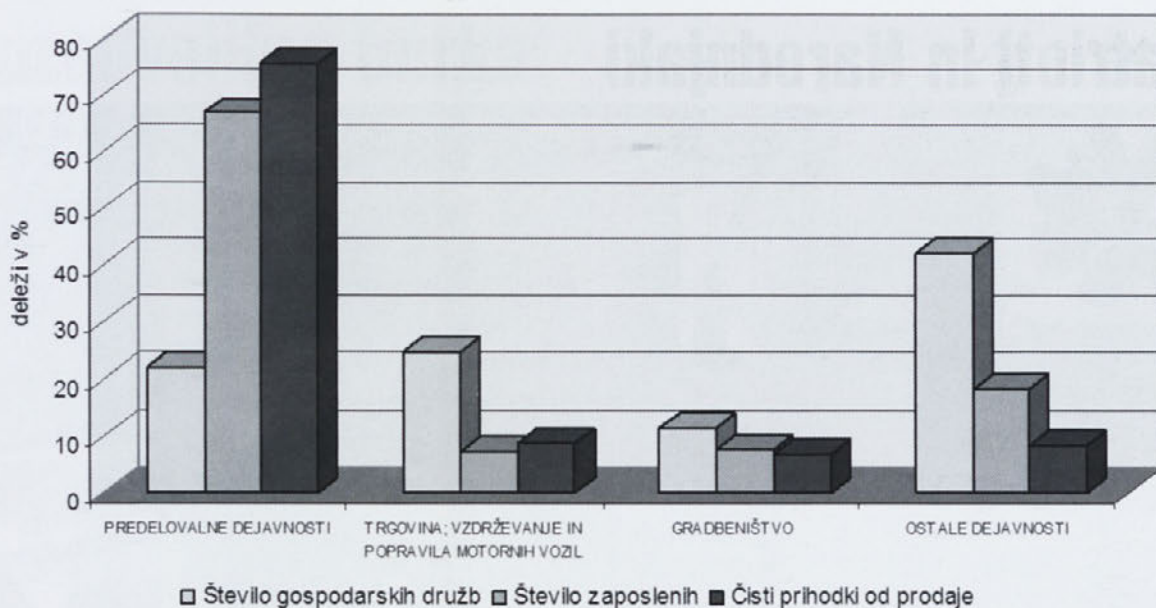
dohodek, pa skoraj za polovico.

Pa si pogledajmo še nekaj podatkov iz letnih poročil za leto 2009 uporabnikov javnih sredstev. Prihodki tako imenovanih določenih uporabnikov proračuna v regiji (pravne osebe, ki delujejo pretežno v organizacijski obliki javnega zavoda – šole, vrtci, knjižnice, zdravstveni domovi ...) so se v letu 2009 povečali za 6 % in znašali 276 milijonov evrov, medtem ko je znašal neto presežek prihodkov nad odhodki 6 milijonov evrov. Tudi občinam Jugovzhodne Slovenije se poslabšanje gospodarskih razmer še ni odrazilo v njihovih bilancah za leto 2009. Izkazale so skupne prihodke v znesku 134 milijonov evrov (6 % več kot v letu 2008) in 143 milijonov skupnih odhodkov (9 % več

kot v letu 2008), leto 2009 pa končale s precejšnjim povečanjem presežka odhodkov nad prihodki, ki je znašal 9 milijonov evrov (v letu 2008 4 milijonov evrov).

In kako je poslovalo tisoč petsto društev regije? Njihovi prihodki so bili v letu 2009 enaki kot v letu 2008 (21 milijonov evrov), odhodki pa nekoliko večji in so presegli prihodke za sto tisoč evrov.

15-odstotni padec prihodkov gospodarskih družb v državi v minulemu letu je razlog za zaskrbljenost. Enako kot je zaskrbljujoče povečanje plačilne nediscipline oziroma nezmožnosti pravočasne poravnave obveznosti. V maju letos so imele pravne osebe neprekinjeno nad 5 dni evidentirane dospele neporavnane obveznosti na podlagi

Razvrstitev družb v Jugovzhodni Sloveniji po dejavnosti

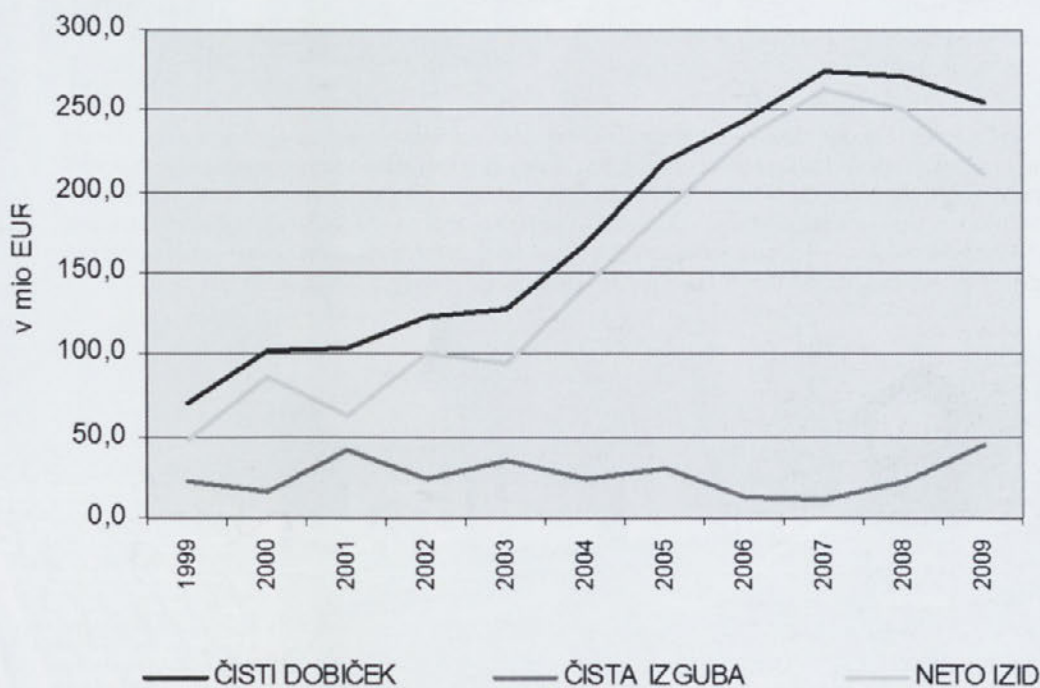
Vir: AJPES, Izpostava Novo mesto.

sodnih ali davčnih sklepov o izvršbi v znesku 270 milijonov evrov, v maju 2009 pa v znesku 169 milijonov evrov. AJPES je v mesecu juniju 2010 sodepisal Izjavo o spodbujanju k večji plačilni discipline v državi, pravnim osebam in samostojnim podjetnikom pa omogoča, da se vključijo v večstranska pobovanja medsebojnih obveznosti, ki jih organizira vsak mesec, in na ta način zmanjšajo svoje obveznosti.

Razmere se vedno spreminjajo in spremenjenim razmeram se je treba prilagajati – tako v regiji kot v državi, kot tudi v Evropski uniji, katere del smo. V Sloveniji poteka veliko pomembnih razprav, ki bodo tako ali drugače vplivale na našo prihodnost. Gospodarstveniki opozarjajo na potrebo po fleksibilnejšem urejanju delovnih razmerij, če naj bi na globalnem trgu ostali konkurenčni, medtem ko sindikati vztrajajo na ohranitvi zatečenih pravic zaposlenih. Študenti, za katere je pri nas značilno, da pozno zaključujejo študij, nasprotujejo spremembam pri študentskem delu. Javni uslužbenci, ki imajo mnogo varnejšo zaposlitev od drugih zaposlenih, pogosto povedo, da so se doslej že dovolj odpovedovali, in se ne bodo več. Predstavniki oblasti pa opozarjajo na lanskoletno veliko povečanje zadolženosti države in nujnost zagotovitve dolgoročne vzdržnosti pokojninske blagajne z daljšo delovno aktivnostjo prebivalcev ter predstavljajo ukrepe, ki naj bi privedli do bolj zdravih javnih financ, kot jih imamo. Številke so neizprosne, ukrepanje je nujno, saj bomo v nasprotnem primeru svojo državo pripeljali v prezadolženost. Verjamem, da to vedo tudi predstavniki posameznih interesnih skupin.

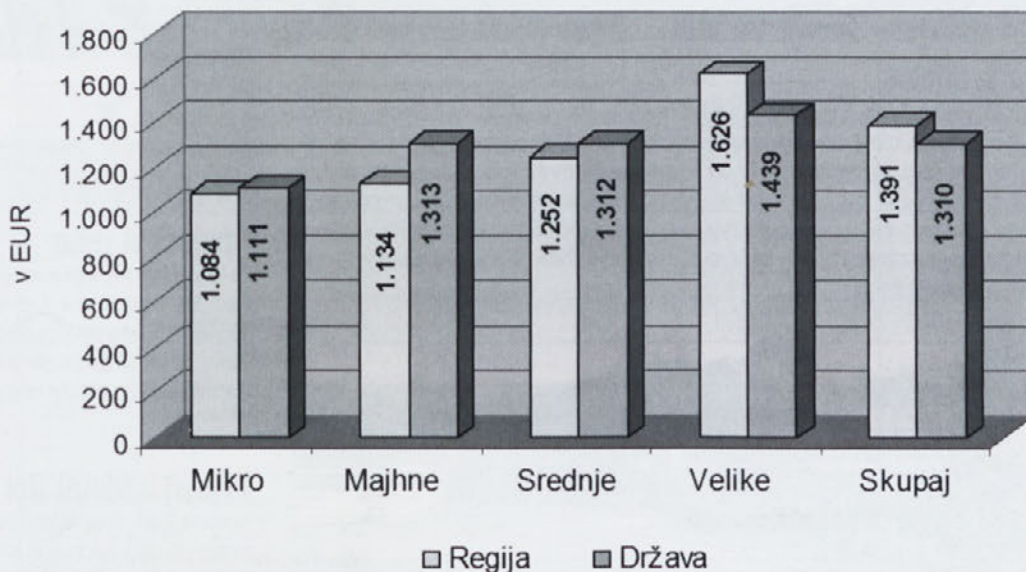
Pri dogovarjanju in sklepanju kompromisov nam, po moji presoji, ne gre najbolje. Pravzaprav vse interesne skupine močno branijo obstoječe stanje na svojem interesnem področju in tudi dolgotrajne razprave privedejo le do pičlih rezultatov. Nihče se ni pripravljen odreči ničesar, večina pa odgovarja na predlagane ukrepe s preusmerjanjem pozornosti na neka druga področja (če ne gre drugače, tajkuni so vedno zelo priročni) ter bolj ali manj glasno razmišlja o razpoložljivih vzvodih za ohranitev svojega položaja. Vprašajmo se, ali resnično živimo tako slabo, da se ne moremo ničesar odreči. Nekateri prav gotovo, za večino pa po mojem mnenju tega ne bi mogli trditi. Zato trmasto vztrajanje interesnih skupin na svojih položajih in pozivanje na ulice ocenjujem za dejanja, ki so najbolj usmerjena proti mladim – našim otrokom. Ti bodo namreč plačali največjo ceno, če ne ljubi, a potrebni ukrepi ne bodo sprejeti in udeleženi ali če bomo z njimi odlašali predolgo. Mislimo na mlado generacijo in delujemo tudi v njeno dobro!

Pripis uredništva: Jelka Lugarič je vodja AJPES – izpostave Novo mesto

Neto izid družb Jugovzhodne Slovenije za leta 1999 do 2009

Vir: AJPES, Izpostava Novo mesto.

Višina povprečnih mesečnih plač v družbah v regiji in državi

Vir: AJPES, Izpostava Novo mesto.

Patrioti in Narodnjaki

Prek Čitalniške ulice vodi najkrajša pot, ki povezuje dve žarišči novomeške mladostne ustvarjalnosti – Narodni dom na Sokolski ulici in Lokalpatriot na Glavnem trgu. Lahko da je prav razburkano življenje tamkajšnjih umetnikov in njihovih sopotnikov krivo temu, da je Čitalniška ulica vse bolj pografitirana, pourinirana in da na njej le redko umanjka kak kozarec rujnega ali kaka prazna steklenica vodke. Prav tako je ulica velikokrat polna nepravilno parkiranih avtomobilov, redarji pa le redko zaidejo tja. Vsaj nekaj problemov bi se rešilo s tem, če bi občina vsaj spodobno osvetlila Čitalniško ulico in onemogočila nelegalno parkiranje pred Narodnim domom.

Brez vrtiljaka

Po nekaj letih čakanja so vzdrževalci pred nekaj meseci z igrišča na Trdinovi ulici odpeljali vrtljak. Bil je pokvarjen. Mimoidoči pomisli, da so ga odgovorni odpeljali na popravilo. Pa najbrž ne bo res, saj bi od še tako počasnega serviserja pričakovali, da je v tem času reč že popravil, in od še bolj počasnega uradnika, da spelje postopek nakupa novega vrtiljaka, če staremu morda ni bilo pomoči. Res pa je očitno le to, da so otrokom za vedno vzeli vrtljak in da bo oni krog sredi igrišča, ki je nastal zaradi vrtiljaka, že kmalu obrasla trava.

Besedilo in fotografije: Tomaž Levičar

Beton v vsako luknjo

Arhitekt je moral nekega dne ob mizi tuhtati, kakšen tlak naj uredi skozi nov odsek kostanjevega drevoreda, ki so ga pred skoraj dvajsetimi leti zasadili ob novem trgovsko poslovnem kompleksu Novi trg. In je prišel do simpatične rešitve. Jasno, čas je na urejenih tlakih naredil svoje, zato so bili poškodovani. Primerno bi jih bilo zamenjati z novimi, enako oblikovanimi elementi. A ne v Novem mestu. Tu poškodovane dele tlaka kar enostavno zalijejo z betonom. Ni lepo, a nekaj časa bo najbrž zdržalo.

Privijači si roko

Že par mesecev lahko opazujemo hitrost novomeške občine, ko je treba popraviti kako reč sredi mesta, tudi na primeru klopi na Rozmanovi ulici. Že nekaj mesecev namreč iz naslona klopi pred knjižnico na Rozmanovi ulici nevarno zijata dva dolga vijaka. Ali se bo prej našel junak in popravil klop z novim lesenim naslonom ali pa bo kak mladec na te vijake prej nasadil svojo rit, bomo še poročali.

Prihod v Blatni Dol

Novomeščani sicer vemo, da Novo mesto ni Blatni Dol. Bi pa prišleka, ki ga je v Novo mesto pripeljal avtobus in sredi deževnega dne v mesto spustil na peronu 1 ali 2 ali 3 ali 4 avtobusne postaje, težko prepričali, da je to mesto in ne vas. Še toliko bolj ob dejstvu, da Novomeščanom niti v dvajsetih letih, odkar je bila avtobusna postaja na pol zgrajena, ni uspelo asfaltirati tega dela avtobusne postaje. Blatnih čevljev sredi mesta zato ne manjka.

Realnost ali predvolilna burka

Uroš Lubej, fotografije Boštjan Pucelj in Tomaž Levičar

»Županov program je uresničljiv, saj ga je v sodelovanju s še nekaterimi pripravil na podlagi analize preteklih dejanj in štiriletnega županskega dela. Seveda pa je njegova uresničitev odvisna (predvsem časovno) tudi od sodelovanja z ostalimi soustvarjalci novomeške politike v tem mandatnem obdobju,« so odgovorili v županovem kabinetu na naše vprašanje. Številni akterji novomeške politike so namreč prepričani, da je 179 milijonov evrov težak volilni program Alojzija Muhiča, ki obsega kar 63 investicijskih projektov, povsem nerealen in v dobršni meri neuresničljiv.

Volilni program je župan Muhič objavil kot zadnji izmed petih kandidatov tik pred prvim krogom oktobrskih volitev. »Sloni na realnih, sledljivih in povsem transparentnih virih. Iz številke so razvidne prioritete mandata 2010-2014 in na njihovi podlagi sklepna ugotovitev, da ta program v sedanjih makroekonomskih okoliščinah optimalno odgovarja na strateške izzive razvoja primerjalno najmočnejšega gospodarstva v Sloveniji in potreb prebivalstva Mestne občine Novo mesto.« Alojzij Muhič ob predstavitvi svojega volilnega programa, 4. oktobra 2010.

»Volilni program sloni na realnih, sledljivih in povsem transparentnih virih. Iz številke so razvidne prioritete mandata 2010-2014 in na njihovi podlagi sklepna ugotovitev, da ta program v sedanjih makroekonomskih okoliščinah optimalno odgovarja na strateške izzive razvoja primerjalno najmočnejšega gospodarstva v Sloveniji in potreb prebivalstva Mestne občine Novo mesto.« Alojzij Muhič ob predstavitvi svojega volilnega programa, 4. oktobra 2010.

IZOBRAŽEVANJE IN PREDŠOLSKA VZGOJA

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
OŠ in vrtec v Brusnicah	2,100,000	2011-2012
Proračun MONM	2,100,000	
OŠ Bršljin	2,100,000	2011-2014
Proračun MONM	2,100,000	
Vrtec Podbreznik	1,400,000	2013-2014
Javno zasebno partnerstvo	1,200,000	
Proračun MONM	200,000	
OŠ in vrtec na Malem Slatniku	1,185,000	2011-2014
Proračun MONM	1,185,000	
OŠ Center	1,000,000	2014
Proračun MONM	1,000,000	
Poslovni prostori za RIC	800,000	2011
Proračun MONM	800,000	
Vrtec Otočec	500,000	2014
Proračun MONM	500,000	

Izobraževanje in predšolska vzgoja. Sedem obljubljenih projektov je ocenjenih na 9 milijonov evrov.

ŠPORT

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
Velodrom Češča vas	11,200,000	2011-2012
Evropski socialni sklad, Ministrstvo za šport	4,000,000	
Javno zasebno partnerstvo	7,000,000	
Proračun MONM	200,000	
ŠRC Portoval tribune in bazen	5,200,000	2011-2014
Javno zasebno partnerstvo	4,500,000	
Proračun MONM	700,000	
Športna dvorana Stopiče	2,305,140	2011
MŠŠ -šport	305,140	
Proračun MONM	2,000,000	
Servisni objekt za tenis	450,000	2011
Javno zasebno partnerstvo	450,000	

Šport. Novo mesto bo, če bodo vladajoči uresničili svoje obljube, dobilo štiri megalomanske športne projekte, vredne 19 milijonov evrov, pri čemer jih bo 16 prišlo iz evropskih, državnih in zasebnih virov.

CESTE

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
Mestne obvoznice in navezave na 3. razvojno os (novogradnja)	15,100,000	2011-2014
Državni proračun-Ministrstvo za promet	14,000,000	
Proračun MONM	1,100,000	
Cesta Westrova ul.-Regerške košenice (novogradnja)	3,700,000	2011-2014
Državni proračun-Ministrstvo za promet	2,450,000	
Proračun MONM	1,250,000	
Južna povezovalna cesta (Srebrniče – Jednščica) (novogradnja)	3,250,000	2011-2014
Državni proračun-Ministrstvo za promet	1,800,000	
Proračun MONM	1,450,000	
Rekonstrukcija križišča Žabja vas	2,750,000	2011-2013
Državni proračun-Ministrstvo za promet	1,600,000	
Proračun MONM	1,150,000	
Novo mesto – Šentjernej (skozi naselje Ratež) (rekonstrukcija)	2,350,000	2011-2012
Državni proračun-Ministrstvo za promet	1,850,000	
Proračun MONM	500,000	
Rekonstrukcija regionalne ceste skozi naselje Birčna vas	2,190,000	2011-2014
Državni proračun-Ministrstvo za promet	1,450,000	
Proračun MONM	740,000	

Ceste. Županov cestni program je „težak“ dobrih 40 milijonov evrov, pri čemer računa na to, da bo država prispevala 28 milijonov evrov. Poleg glavnih projektov, ki so navedeni v tabeli, občanom obljublja še rekonstrukcijo odsekov: Ljubljanska, Smrečnikova, Leskovec - deponija Cerod, križišče Drska - pokopališče Srebrniče (vse v letu 2011), V. Brusnice - Ratež, križišče Straška-križišče Ljubljanska, Rozmanova - Jerebova (vse v letih 2011-2012), obvoz Mali Orehek (2012), Kandjska, Pangrč Grm - Gabrje, križišče Ločna, Mali Slatnik-Petelinjek, križišče Črmošnjice pri Stopičah, Lobetova (2013), Šmarješka cesta (2014).

KULTURA

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
Obnova knjižnice M.Jarca za izvajanje multimedijskih dej.	3,562,558	2013-2014
Ministrstvo za kulturo	1,781,279	
Proračun MONM	1,781,279	
Narodni dom	3,100,000	2011-2014
Ministrstvo za kulturo-ESRR	2,000,000	
Proračun MONM	1,100,000	
Anton Podbevšek Teater Novo mesto	1,477,134	2011
Ministrstvo za kulturo-ESRR	1,000,000	
Proračun MONM	477,134	
Kulturni center Janeza Trdine	450,000	2011
Proračun MONM	450,000	
Obnova mestnega obzidja – Šance	205,000	2011-2012
Proračun MONM	205,000	

Kultura. V prihodnjih štirih letih bo področje kulture dobilo osem milijonov naložb. Polovico bosta prispevali država in EU.

uradnika bomo dobili projektne menedžerje: »Takšen ambiciozen, a hkrati realen razvojni načrt za prihodnja štiri leta sam po sebi implicira sinhronizirano in strokovno usposobljeno občinsko upravo, kjer bo še zlasti na področju izvajanja javno-zasebnih partnerstev potrebno kadrovsko prestrukturiranje na relaciji občinski uradnik – projektni menedžer.«

V županovem taboru so prepričani, da je župan v minulih štirih letih pustil občino v dobrem stanju: »Realno načrtovanje je prineslo tudi pozitivno ničlo v proračunu

ob zaključku mandata in s tem dobro in realno osnovo za načrtovanje naslednjih proračunov.«

Razlogi za dvom

V strankah, ki podpirajo Muhiča (Zveza za Dolenjsko, Slovenska ljudska stranka, Socialni demokrati), so prepričani, da bo županu program uspelo (v veliki meri) uresničiti. Precej bolj kritični so v drugih strankah in listah, kjer so prepričani, da gre za nerealen in v glavnem neuresničljiv program.

Zelo zaskrbljujoča je primerjava volilnih napovedi za naslednja štiri leta s tistimi, kar je Muhičevi koaliciji uspelo »sestaviti« v tem mandatu. Župan napoveduje za 179 milijonov evrov investicij. Od tega naj bi dobrih 54 milijonov prispeval občinski proračun, iz državnih virov in evropskih virov naj bi pridobili kar 89 milijonov evrov, iz zasebnih virov (v obliki javno-zasebnih partnerstev) pa kar 32 milijonov evrov.

A v minulih štirih letih je Mestna občina Novo mesto pod županovim vodstvom realizirala zgolj 11 milijonov

Ceste, kultura, gospodarstvo, mestno jedro in še mnogo drugega!

Župan med drugim napoveduje izgradnjo vrtca v naselju Podbreznik. Investicija, ki naj bi se je lotili v obliki javno-zasebnega partnerstva, je ocenjena na 1,4 milijona evrov. 1,2 milijona naj bi prispeval zasebni partner, končana pa naj bi bila leta 2014.

Končno naj bi se zgodila tudi težko pričakovana rekonstrukcija centralne čistilne naprave. Z javnimi razpisi se zapleta že od leta 2009. Investicija, ki jo bodo v dobršni meri financirali z evropskimi in državnimi sredstvi, bo končana leta 2012, napoveduje novomeški župan.

Eno najbolj prometnih novomeških krožišč (Žabja vas) naj bi do leta 2013 doživelo temeljito rekonstrukcijo. In ne le to – Župan napoveduje, da bomo do leta 2014 končno dobili vse mestne obvoznice.

evrov. Zasebnih partnerstev v prejšnjem mandatu sploh ni bilo. Se pravi, da Muhič napoveduje, da bo pri črpanju državnih in evropskih sredstev ter pridobivanju zasebnih partnerjev v tem mandatu kar za desetkrat uspešnejši, kot je bil do sedaj. Ali še drugače: v tem mandatu bo pridobil za 110 milijonov evrov več zunanjih virov kot do sedaj.

Prav tako se zdi, da ekipa, ki je pripravljala volilni program, sploh ni upoštevala novih razmer, ki so nastale po gospodarski krizi, ki je prizadela tudi Slovenijo. Ne upo-

števa zadnjih odločitev na državni ravni, ki še zmanjšujejo prihodke občinskih proračunov. In prav tako nas lahko skrbi to, da župan razen trditve, da bo „občinski uradnik postal projektni menedžer“, ni niti z besedo nakazal, da bo način dela in kadrovanja v naši občini v prihodnjih štirih letih drugačen, kot je bil v letih 2006 – 2010, ko bilanca dela res ni bila preveč blesteča.

Sicer pa se bo zelo kmalu, najbrž pa že pri pripravi proračuna za leto 2011 (še bolj pa, ko bodo jasni prvi podatki o njegovi realizaciji), videlo, ali je županov pro-

gram samo eden od predvolilnih manevrov ali pa realna napoved zlatih časov za novomeško občino.

Nadaljevanje na naslednji strani >>>

Župan napoveduje rekonstrukcije številnih cest. Med drugim naj bi že v naslednjem letu končno prišlo tudi do obnove Smrečnikove ulice in mostiča čez potok.

Tako kot pred štirimi leti se je v predvolilnem programu zmagovite koalicije znašla obnova Narodnega doma. Župan pričakuje, da bo glavnino sredstev dobil iz evropskega sklada za regionalni razvoj oz. ministrstva za kulturo. Narodni dom bo obnovljen do leta 2014.

Morda ni ravno življenjskega pomena: toda ena izmed mestnih sramot je prav gotovo novomeško mestno obzidje (imenovano tudi Šance). Župan napoveduje njegovo obnovo do leta 2012. Obnova bo financirana iz občinskega proračuna.

Osnovna šola Center je potrebna obnove. Župan napoveduje, da bo do nje prišlo leta 2014.

Ena ne ravno številnih investicij v mestu je bila izgradnja Ljubenske ceste, ki bo razbremenila cestni promet skozi zdravstveni kompleks. Sedaj naj bi sledil še drugi korak, in sicer izgradnja garažne hiše ob zdravstvenem domu. Zadevo naj bi na svoja pleča prevzel zasebni investitor. In zadevo zaključil že naslednje leto.

V županovem programu ni izgradnje univerzitetnega kampusa v Drgančevju. Je pa župan takoj po volitvah napovedal, da bo občina prispevala zemljišče, v kolikor se bo za potrebe evropskega prvenstva v košarki tukaj gradila košarkarska dvorana.

KOMUNALA

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
CeROD-II	24,841,844	2011-2014
Državni proračun-MOP	5,979,383	
Proračun MONM	3,477,042	
Drugi viri - Kohezijski skladi EU	12,264,658	
Drugi viri: ostale občine	3,120,760	
Hidravilčne izboljšave vodovodnega sistema Dolenjske	18,215,469	2011-2014
Državni proračun-Ministrstvo za okolje in prostor	4,113,476	
Proračun MONM	5,299,368	
Drugi viri - Kohezijski skladi EU	8,802,625	
Hidravilčne izboljšave kanalizacijskega sistema in ČČN NM	18,065,469	2011-2013
Državni proračun-Ministrstvo za okolje in prostor	4,113,475	
Proračun MONM	5,149,369	
Drugi viri - Kohezijski skladi EU	8,802,625	
Kanalizacija v KS Podgrad	3,200,000	2013-2014
Razvoj regij-okoljska infrastruktura - postavka 7619	2,200,000	
Proračun MONM	1,000,000	
Kanalizacija v KS Birčna vas	2,388,740	2011-2012
Razvoj regij-okoljska infrastruktura - postavka 7619	1,838,740	
Proračun MONM	550,000	
Kanalizacija v KS Uršna sela	2,250,000	2013-2014
Državni proračun-Regionalna infrastruktura št. 7514	550,000	
Proračun MONM	1,700,000	

Komunala. Muhičev program je najbolj ambiciozen na področju komunalnih zadev. Obsega kar 20 projektov v skupni vrednosti 75 milijonov evrov. Za primerjavo naj povemo, da je to približno 2,5 krat več, kot je znašal povprečni letni proračun novomeške občine v zadnjih štirih letih. Kar 53 milijonov evrov naj bi koalicija pridobila iz državnih in evropskih virov. Poleg naštetih je Muhič obljubil tudi kanalizacije v številnih naseljih, in sicer: Prečna, Ločna - Mlinarska pot, Žabja vas, Sv. Rok (vse v letu 2011), Gabrje (2012), Stopiče (2012-2014), Otočec, Veliki Slatnik (2013), Bučna vas (oboje 2013-2014) in Karteljevo (2014). Poleg tega naj bi v letu 2014 prišlo do izgradnje vodovoda na Trški gori ter obnove kanalizacije in vodovoda v naselju Krka (2011-2012). Kanalizacijo in vodovod pa bodo dobili tudi v romskem naselju Poganci (2011-2012).

GOSPODARSTVO

Projekt in viri	Vrednost projekta	Uresničitev
Ureditev mestnega jedra + tržnica + garažna hiša	11,300,000	2011-2014
Javno zasebno partnerstvo	9,500,000	
Proračun MONM	1,800,000	
Garažna hiša pri Zdravstvenem domu NM	6,040,000	2011
Javno zasebno partnerstvo	6,000,000	
Proračun MONM	40,000	
Garažna hiša Kandija	2,600,000	2011-2012
Javno zasebno partnerstvo	2,500,000	
Proračun MONM	100,000	
Ureditev avtobusne postaje NM	1,550,000	2011-2012
Javno zasebno partnerstvo	1,000,000	
Proračun MONM	555,000	
Posodobitev javne razsvetljave	1,200,000	
Proračun MONM	1,200,000	
Ureditev pešpoti po občini	800,000	2011-2014
Proračun MONM	800,000	

Gospodarstvo. Novomeški župan napoveduje 23,5 milijona evrov za šest gospodarskih projektov. Od tega bo iz zasebnih virov pridobil kar 19 milijonov evrov.

Bojan Kekec (SDS) pravi, da tega programa ne bi uresničila nobena ekipa, »ker je preprosto neizvedljiv«. Sicer pa Kekec vidi tudi druge ovire na poti k uresničitvi županovega programa: »Ena od večjih težav je, da proračuni niso razvojni naravnani in ni jasnih po-

vezav med prihodki in konkretnimi projekti. Veliko denarja se porablja nenamensko.« Kekec že vidi prve težave: »Trenutno se nahajamo v situaciji, ko imamo na nivoju države sprejet interventni zakon, ki bo znižal tekoče prihodke in transferje občinam. Lastni deleži že začeti investicij bodo tako visoki, da se bomo znašli v nezavidljivi finančni situaciji. Težave se bodo pojavljale tako z uravnoteženjem proračuna, kakor tudi z likvidnostjo.«

»Situacija bo vsaj v prihodnjih dveh letih zelo težavna,« napoveduje drugouvršeni z letošnjih županskih volitev. »Problematična je previsoka javna poraba, ki je bistveno večja od izračunane primerne porabe. Po vsej verjetnosti se bo povečalo zadolževanje občine, ki ne bo porabljeno samo za projekte, temveč tudi za tekoče izvajanje nalog občine. Nekateri projekti so izvedljivi, v kolikor se zastavi drugačen način predvsem bolj učinkovitejšega dela. Najbližje realizaciji so trajnostni projekti, medtem ko je realizacija ostalih vprašljiva. Vsekakor pa ocenjujem, da ključnega razvojnega preboja tudi v tem mandatu ne bo. Poleg vseh naštetih vzrokov je pričakovati tudi negativen vpliv slabega ekonomskega in finančnega stanja države.«

Gregor Macedoni, svetnik nestranske liste Gremo gor!, sicer pa eden izmed Muhičevih protikandidatov na županskih volitvah, priznava, da je program zelo širok in vsečen. »Toda največja ovira njegove uresničitve je dejstvo, da za njim stoji identična kadrovska zased-

ba.« Macedoni se sprašuje, kako bo ta ekipa realizirala 42 milijonov evrov nepovratnih evropskih sredstev, če jih je v letih 2007-2009 realizirala zgolj 312 tisoč. »Načrt predvideva 32 milijonov evrov zasebnih vlaganj, toda v zadnjem mandatu ni občinska uprava pod vodstvom istega župana realizirala niti enega!« Macedoni poleg nerealnih števil vidi tudi druge pomanjkljivosti v županovem volilnem načrtu: »Župan ni predstavil ustrezno spremenjenega načina dela v širši občinski upravi. Poleg tega ni predstavil ustreznih nosilcev odgovornosti za realizacijo zastavljenih projektov. Prav tako nima načrta glede racionalizacije sedanjih strukture odhodkov.«

Slavko Gegić (LDS) opozarja, da bo program v vsakem primeru potrebno redefinirati: »Gre za program dela županove predvolilne koalicije, ki pa ni pridobila zadostne večine v občinskem svetu za samostojno izvedbo zapisanega. Župan bo verjetno moral k sode-

lovanju privabiti nove partnerje, ki bodo gotovo želeli uveljaviti tudi svoja programska izhodišča. Program je sicer v pomembnem delu uresničljiv, vendar le ob boljšem delu od dosedanjega. Niso pa samo investicije pomembne, osebno pogrešam poudarek na programih - pomembno pozornost bi namenil delovanju nevladnega sektorja, četudi bomo zato kak kilometer ceste dobili kako leto pozneje.« Gegić dodaja, da če bodo šle stvari po sedanjih tirnicah, program ne bo izvedljiv: »V LDS smo v preteklosti, pogosto žal osamljeni, opozarjali na številne probleme, ki pa še vedno niso odpravljeni. Vsak mandat je novi začetek, tudi za oblast, ki ponovi mandat, zato je sedanj čas lahko priložnost za resen razmislek o spremembah. V kolikor bo šlo vodenje občine po dosedanjih tirnicah, resnih prebojev ne pričakujem.«

Plavanje v krogu

Marijan Dovič, fotografija Boštjan Pucelj

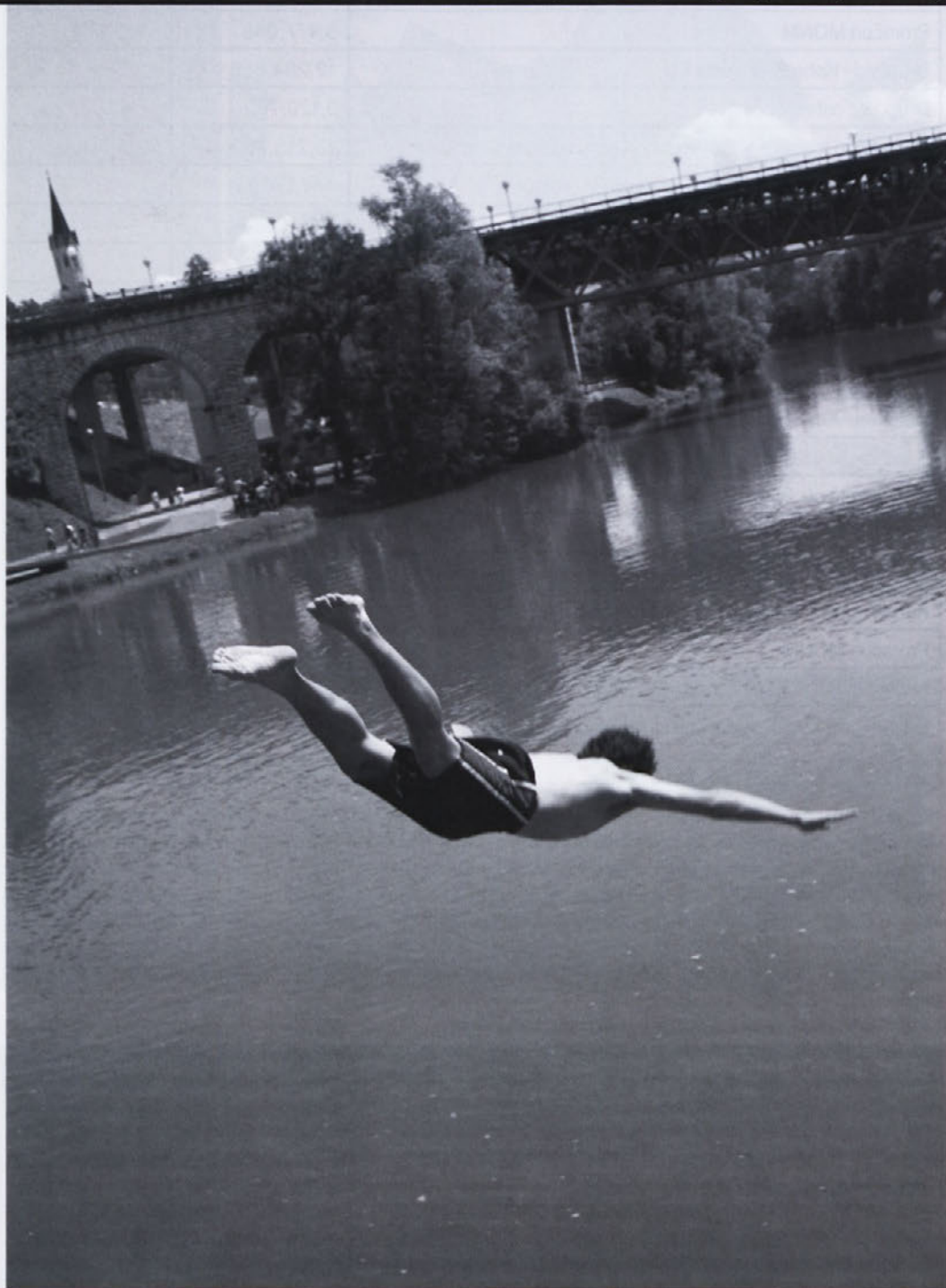
Kadar plavam v krogu, si ne morem kaj, da se ne bi spomnil tiste šale, ki se začneja z retoričnim vprašanjem, *zakaj Podgorc plava v krogu*. Odgovor se seveda glasi, *zato ker se je učil plavati v vodnjaku*. Morda se utegneta vprašati, zakaj neki naj bi jaz plaval v krogu. Odgovor je v tem primeru prozaičen: predvsem zato ker tod okoli plavati naravnost nimam kje; občasno pa hodim v Šmarješke toplice in se skušam – izogibajoč se zdraviliškemu gostom – kolikor toliko normalno naplavati v tamkajšnjem okroglem bazenu (kjer je običajno še najmanjša gneča).

Seveda te kolumne ne pišem zato, da bi pogreval stare napol smešne šale ali da bi promoviral športno plavanje; njen namen je resnejši, ton pa še zdaleč ne razigran. Plavanje v krogu omenjam le zato, ker sem se po zadnjih lokalnih volitvah bridko zavedel, da je ravno to tisto, kar čaka našo mestno občino v prihodnjih letih. In sicer ne le metaforično, temveč tudi čisto zares – kajti tako kot pred leti upravičeno nismo verjeli širokoustenju Kovačiča, da bo do konca mandata »pripeljal« avtocesto, po dosedanjih izkušnjah niti največji naivci ne morejo verjeti Muhiču, da bo na primer zgradil športni bazen v Novem mestu – pa če to obljublja ali ne. Napovedano »nadaljevanje začetega«, če zaupamo primerjavam z uspešnimi občinami, ki so jih v predvolilni tekmi lansirali Muhičevi nasprotniki, bo torej med drugim prineslo še en mandat slabega črpanja potencialnih državnih in evropskih virov, še en mandat kadrovskih kravjih kupčij in nepreglednih manipuliranj z občinsko lastnino, še en mandat z minimalno nizko, skoraj norčevrvisko uresničitvijo predvolilnih obljub – in seveda, še en mandat s povsem ignorantskim odnosom do urejanja mesta.

Ne boste verjeli, ampak zame je bila ravno zadnja točka nekakšna pika na i, točka prelitja, ki me je vznejevoljila do tolikšne mere, da sem se izneveril svojemu lastnemu sklepu izpred mnogih let, namreč da se v lokalno politiko ne bom nikoli vtikal. Bralcem moram pojasniti, da zdaj ni več tako, izgubil sem politično nedolžnost, saj sem kar dvakrat »intervenal« v zadnje volitve in se torej priglasam k dovolilni besedi kot pristranski, opredeljeni komentator. S prvo intervencijo – kolumno z naslovom *F-asko v prejšnjem Parku* – sem se najprej menda pridružil medijski zaroti zoper Muhiča (v resnici sprva sploh nisem vedel, da zarotniška mreža »Protimuhičev« obstaja in v podzemlju rovari proti dobri gospodarjem prejšnjega mandata, kot so omenjeno reč interpretirali oni). V kolumni sem dosežke pri urejanju mesta prejšnje garniture primerjal z dosežki sočasnega urejanja Ljubljane – od tod naslov, ki drugačen sploh biti ne more. Ravno jeza, ki me je navdajala ob omenjeni klavni bilanci, ob sramotnem *f-asku* dosedanje garniture, in malodušje ob večletni popolni ignoranci pobud za ureditev poti ob Krki sta me nagnila k odločnejšemu aktu, k podpori Gregorju Macedoniju in kandidaturi na njegovi listi.

Tu ne morem razlagati, zakaj je Macedoni edini kandidat daleč naokoli, za katerega sem bil pripravljen storiti kaj takšnega; kdor je pozorno spremljal vsaj eno soočenje, bo to razumel. Raje si bom dovolil nekaj dovolilnih komentarjev – resda sicer kot *politični poraženec*, ki pa ima vendarle prednost v tem, da ni odvisen od kakršnih koli stolčkov ali poslov, povezanih z občino. Ker me torej roka županova »ne doseže« (najsibo tudi daljša od Muhičeve), mi je na neki način res vseeno, kaj si določena garnitura o meni misli, in si lahko privoščim izreči tisto, česar si nekdo, ki je na kakršen koli način »vpleten«, ne bo želel ali upal.

Strnil bom torej svoje opazke v nekaj preprostih točkah.

V predvolilnih soočenjih se je vzpostavila močna fronta proti Muhiču, ki je s številkami prepričljivo dokazovala nesposobnost dosedanje garniture.

Še nikoli doslej se na občinskih volitvah ni ponujalo toliko dobrih alternativnih kandidatov.

Na soočenjih in že prej v *Parku*, ki je edini kritično in dosledno spremljal celoten mandat, se je jasno pokazalo, da dosedanja lokalna oblast ni sposobna uspešno uresničiti lastnih predvolilnih zavez.

Kandidat Muhič na soočenjih na očitke sploh ni reagiral (!), deloval je odsotno in ni odgovarjal na ostre kritike.

Vtis je bil, da bi za vsakega vsaj nekoliko izobraženega volivca ti argumenti morali zadoščati – toda ta vtis je bil povsem zgrešen.

Ta komaj verjetni fenomen seveda kliče k razčlenjevanju in pojasnjevanju. A to kost bom prepustil analitikom in za konec navrgel le še nekaj zlonamernih navodil za opazovanje.

Opazujte, kakšne kupčije bodo nekdanji Protimuhiči

sklepali z Muhiči.

Opazujte, kdo bo zasedel dobro plačana delovna in druga mesta v občinsko obvladanih podjetjih; tj. kako se bo nadaljevala že desetletna praksa gnilih političnih kadrovskih kupčij.

Opazujte, kdo od tistih pred volitvami najbolj glasnih bo utihnil kot jagenjček v znamenitem filmu.

Opazujte, koga vse bo roka vladajoče klike skušala kaznovati za nepokorščino.

Opazujte, kateri mediji, novi in stari, kateri mesečniki in kanali, naši in vaši, bodo kritično gledali pod prste novi garnituri, in kateri ji bodo klavno pokadili.

Opazujte, kako z novo staro garnituro Novo mesto v štirih letih ne bo doživelo bistvenega napredka.

Opazujte, kako na področju urejanja mesta ne boste videli presežka, če boste sploh kaj videli.

Mandata, ki je pred nami, se ne morem veseliti. Dobra novica je kvečjemu to, da je lokalna politika, gledano nekoliko širše, pravzaprav minorna zadeva.

Besedilo in fotografije: Boštjan Pucelj

1 Odprtje avtocestnega odseka Pluska-Ponikve-Hrastje. Prvi so zadnji manjkajoči del dolenjskega kraka preizkusili tovornjaki dolenjskega gospodarstva.

Pluska-Ponikve-Hrastje

Kako izračunati stroške in koristi neke cestne povezave, je večno vprašanje javnih financ. To vprašanje ni nikoli bistveno za posameznika ali širšo družbo, ki ima zaradi odlašanja rešitve zgoraj navedenega vprašanja nekonkurenčen položaj na tržišču. Cesta je bila nekoč trgovska zadeva, po kateri so prihajali suhorobarji, brusilci nožev, poštarji ... Kasneje, z razvojem motoriziranega prometa pa se je promet tudi obrnil, tako da so tudi potrošniki začeli obiskovati trgovce. Nastal je dvosmerni promet.

Zgodovina dvosmernega prometa med Ljubljano in Zagrebom je doživela prelom januarja 1958, ko je poglavar Jugoslavije Josip Broz Tito na kongresu ljudske mladine v Beogradu naročil, da mora zgraditi mladinsko cesto Bratstva in enotnosti od Ljubljane do Djevdjelije. 23. novembra leta 1958 je bila cesta odprta. Zgrajeno je bil 80 km sodobne ceste na novi trasi. Projekt so dokončali en teden pred rokom. Na trasi je delalo 54 000 mladih prostovoljcev iz cele Jugoslavije, t. i. brigadirjev. Na slovenski strani trase so brigadirji skupaj z gradbenimi podjetji odstranili 260 000 m³ humusa, izkopali 980 000 m³ kamna in ilovice, izdelali nasipe, dogradili 210 objektov ter položili 40 km asfaltnega in 21 km betonskega vozišča. To je bila za tisti čas sodobna cesta, ki je ustrezala tako tehničnim zahtevam kot zmogljivosti prometa. Cesta se je z manjšimi vzdrževanji (preplastitve) obdržala pol stoletja.

Letos je bila dvopasovna cesta ukinjena. Na veselje mnogih, ki se na tej povezavi dnevno prevažajo. Država je dogradila štiripa-

sovno povezavo z dodatnim odstavnim pasom ponekod povsem na novo, večinoma pa po trasi ceste Bratstva in enotnosti. Glede na nacionalni program izgradnje avtocest v Sloveniji iz leta 1995 je izgradnja tega odseka zamujala šest let. Politično nevoljo je trpelo predvsem gospodarstvo, ki je bilo povsem odvisno od te povezave. Dolenjska je dobila svojo infrastrukturo zadnja, četudi je regija, katere gospodarstvo je predvsem izvozno naravnano.

Z odprtjem dela Pluska-Ponikve-Hrastje, zadnjih dveh odsekov dolenjskega kraka avtoceste, zgodba še ni zaključena. Ob avtocesti iz smeri Ljubljane proti Novemu mestu ni počivališča oziroma bencinskega servisa. Ta bosta dograjena šele leta 2012. Za regijo pa je bistveno nekaj drugega, in sicer cestni projekt tretje razvojne osi, ki povezuje Koroško z Belo krajino. Trenutno se izdelujejo idejne zasnove umeščanja trase v prostor. Trasa je razdeljena na tri dele, severni, srednji in južni. Južni del poteka med Novim mestom, predorom skozi Gorjance ter se potem razcepi na dva kraka. Eden mimo Metlike, drugi pa mimo Črnomlja vse do meje z republiko Hrvaško. Glede želje ljudi in gospodarstva s sončne strani Gorjancev pa citiram mnenje predsednika Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine Francija Bratkoviča. »Glede na to, da smo bili zadnji pri avtocestni povezavi s prestolnico, pričakujemo, da bomo kot gospodarsko ena od najrazvitejših regij v državi prvi pri 3. razvojni osi.«

2

3

4

5

6

7

9

2 Odsek mimo Trebnjega se je odlašal predvsem zaradi nejasnih stališč okoljskih prebivalcev občine Trebnje. Izmed t. i. dolinske ali pobočne različice so na koncu sprejeli dopolnjeno pobočno različico.

3 Na trasi Pluska-Ponikve so izkopali okoli 3.300.000 m³ materia-

la, od tega so za nasipe uporabili 2.600.000 m³. Pogled na teren pred dejanskim izkopom.

4 V javnosti se je DARS glede zamud izgovarjal na dve nerešeni lastniški vprašanji, in sicer izsiljevanje zahtev družine Lužar (na fotografiji) ter avtoprevozniskega podjetja Kovačič.

Oba lastnika sta sklenila sporazumno rešitev tik pred razlastitvijo oziroma deložacijo.

5 Na delovišču ni bilo veliko delavcev. V glavnem so bili 'sedeči' upravljalci bagrov in vrtnalnikov ter vozniki kamionov, o lopatah in samokolnicah ni bilo sledi.

6 Projekt avtoceste je zanimiv predvsem iz vidika tehničnih strok. Potek izgradnje predora so na terenu natančno preverili tudi člani Dolenjskega geodetskega društva.

7 Cesta H1 je bila poleg natrpanega rednega prometa med gradnjo močno obremenjena tudi z odvozom

gradbenega materiala na druge dele trase.

8 Vozni park trase Pluska-Ponikve.

9 Cesta H1 je imela veliko prometno obremenitev in slabo varnost. Upravičeno so jo imenovali kar cesta smrti, saj je aprila 2005 v najhujši prometni nesreči v državi umrlo 8 ljudi.

10

11

10 Od Ljubljane do Novega mesta smo se pred otvoritvijo v primeru zmerne prometa vozili slabo uro. V konicah ali v primeru pogostih nesreč pa je promet tako rekoč obstal.

11 Dolenjski in belokranjski gospodarstveniki so v okviru svoje zbornice eno leto pred obljubljenim odprtjem

sklicali razširjeno sejo odbora, kamor so povabili prometnega ministra Patricka Vlašiča. Ker so se začele pojavljati govorice o vnovični preložitvi dokončanja oz. odprtja, so s to sejo povezali vse pristojne ustanove. Seznanili so jih z nastalo škodo, s prometno varnostjo, z zgodovinski-

mi dejstvi in s posledicami preložitve dogovorjenega roka. To srečanje je zblížalo udeležence s konstruktivnimi rešitvami. Na fotografiji so direktor GZDBK Franci Bratkovič, generalni direktor TPV Vladimir Bahč ter predsednik uprave Revoza Aleš Bratož.

12 Še sklepno dejanje premiera Bo-

ruta Pahorja in predsednice uprave DARS Mateje Duhovnik in cesta je bila predana svojemu namenu.

12

Sporočilo dneva reformacije kot zdravilo za ekonomsko krizo

Tina Ban, fotografija Boštjan Pucelj

Zadnji dan meseca oktobra praznujemo dan reformacije. To je relativno nov praznik, ki je ravno letos postal polnoleten – Slovenci ga namreč praznujemo šele od leta 1992. Dan reformacije je pri nas mnogo več kot le verski praznik protestantske manjšine, je kulturni in nacionalni praznik, ki obeležuje obdobje, v katerem smo Slovenci dobili ime in prvo tiskano knjigo. V nekaterih deželah ga poznajo tudi kot Luthrov dan, saj zaznamuje obletnico, ko je l. 1517 nemški menih Martin Luther razočaran in hkrati besen zaradi pokvarjenosti tedanjih cerkvenih oblasti na vrata cerkve v Wittenbergu v znamenje protesta pribil list s 95 kritičnimi tezami.

Verjetno si ni predstavljal, kako močno bo to vzklipljivo dejanje zaznamovalo nadaljnji potek zgodovine – ne le religijske in duhovne, ampak zgodovine celotne zahodne civilizacije. Težko breme je usoda takrat položila na Luthrove rame, na rame enega samega človeka. Enega, da. Tudi na tem področju je Luther polagal svojevrstne temelje. Prav protestantizem je namreč pomagal krepiti vrednost posameznika ter s tem pospešil proces individualizacije zahodne družbe. Individualizem, tj. vera v moč in sposobnosti pa tudi v pravice in odgovornost posameznika, je – čeprav pogosto pripeljan čez meje dobrega okusa – eden glavnih temeljev zahodne civilizacije. Kot je pokazal Luther, zmore en sam človek, ki zna v pravem zgodovinskem trenutku ohraniti pokončno držo ter ne potepta svojih etičnih in moralnih prepričanj, spreminjati zgodovino! On sicer ni bil tisti, ki se je svoje kritike domislil, bil pa je eden tistih, ki so jo upali na glas izraziti. Sicer so to storili že mnogi pred njim, vendar njihov čas še ni bil zrel, da bi jim prisluhnil, zato so svojo kritičnost številni drago plačali, pogosto kar s svojim življenjem. Tudi Luthra so preganjali in ga zaslišali na procesu v Wormsu. Pod obtožbami ni klonil, ni se

skesal ter ni hotel preklicati svojih kritičnih tez. Čeprav mu je grozila smrt, ni moledoval za življenje, svoj zagovor pred sodiščem pa naj bi po legendi sklenil s pokončnimi besedami: »Tukaj stojim. Ne morem drugače. Naj mi Bog pomaga. Amen.«

Čeprav je imel kar najširše posledice, je Luthrov upor v prvi vrsti pozival k duhovni prenovi. Luther si ni prizadeval za oblikovanje nove verske ločine, ampak za vrnitev k izvirnemu krščanskemu sporočilu. Zavzemal se je za obnovo nekaterih temeljnih vrednot, kakršne so svoboda pri izbiri verovanja, osebna odgovornost, pravičnost, delovna etika ter ponotranjen in neposreden odnos do svetega. Reformacija je sicer sprožila številne verske vojne, vendar prvi protestantje niso bili ljudje, ki bi se borili s tradicionalnim orožjem. Njihov meč je bila beseda, njihovi topovi pa logični argumenti. Ljudi so za svoje ideje pridobili s pridiganjem, pisanjem, tiskanjem knjig ter z odpiranjem šol in knjižnic. Ne z orožjem, ampak s svojim kulturnim delovanjem so k spreminjanju ne nazadnje prisilili tudi katoliško cerkev, ki se je nato skozi številne koncile do določene mere prenovila, modernizirala, tudi podprla je razsvetljske ideje o pomenu izobrazbe in prosvetljevanja ter tudi ona prepoznala jezikovno-etnične skupnosti kot nove subjekte cerkvenega občestva pa tudi širše kulturne paradigme.

Tudi slovenski protestantje so bili močnejši s pogumom. Primož Trubar, ki ga je očitno že ime zaznamovalo, da bo postal prvi med slovenskimi protestanti (primus v latinščini pomeni prvi, najboljši), se je izpostavljal z javnim pridiganjem, večkrat je bežal v tujino in v sodih čez Alpe tihotapil slovenske protestantske knjige. Bil je drzen ter hkrati premišljeno daljnoviden. Nagovoril je rojevajočo se nacionalno zavest, ji dal ime »Slovenci« ter jo naredil

za navdih ne le svojega delovanja, temveč tudi delovanja številnih, ki so prišli stoletja za njim. Življenje ga – kot mnogih drugih humanističnih in kulturnih delavcev – za njegov trud ni posebej nagradilo. Umrj je v izgnanstvu na Nemškem, daleč od njegovih »ljubih Slovencev«, zaradi katerih je žrtvoval dom in precej svojega premoženja. Nekateri ugibajo, da mu je bilo vendarle dano, da je doumel veličino in daljnosežnost svojega dela ter si je s tovrstno nagrado lajšal ure v izgnanstvu.

Sporočilo dneva reformacije je danes še vedno aktualno v prav vseh svojih razsežnostih: v svojem pozivu k duhovni in vrednostni prenovi, v svoji krepitvi nacionalnih identitet ter tudi v svoji kritiki nepotizma, pretiranega razkošja in nepravilno pridobljenega bogastva. V času, ko skoraj ne mine teden brez nove korupcijske afe, v času, ki ne premore institucije, s katero bi kaznovali pohlep tistih, ki se okoriščajo z javnim denarjem, v času, ko vrednote družbene pravičnosti postajajo le še zgodovinski spomin, v času, ko se v kotlu globalizacije s svetlobno hitrostjo raztapljajo nacionalne in lokalne identitete, v času, ko nič ne more več biti tako, kot je še pred kratkim bilo, saj je življenje ena sama velika reforma, naj se imenuje pokojninska, zdravstvena, univerzitetna, energetska ali gospodarska – v tem nemirnem času še posebej potrebujemo ljudi z Luthrovim in s Trubarjevim pogumom. Ljudi, ki bi vsem družbenim anomalijam navkljub znali prepoznati prava etična načela, tista, o katerih mnogi filozofi menijo, da so univerzalna in vsajena globoko v dušo vsakega posameznika. Ljudi, ki bi ne glede na pritiske in skušnjave, ki prihajajo iz okolice, ta načela znali živeti in bi jih upali braniti, rekoč: »Tukaj stojim. Delam tako, kot čutim, da je prav. Ne morem drugače. Naj mi pri tem pomaga Bog. Amen.«

Kaj preprečuje sistematičen razvoj mesta

Joža Miklič, fotografija Boštjan Pucelj

V tokratni številki revije Park objavljamo še tretji prispevek iz zbornika Novo mesto – možnosti in priložnosti, ki ga je izdalo Društvo Novo mesto, uredila pa Joža Miklič.

Dolgoletni predsednik Društva Novo mesto Tone Škerlj zelo rad potarna, da v sedanjih časih nihče ne sliši predlogov in pobud ljudi, kaj šele da bi jih upošteval ali urenil. V Novomeškem zborniku 1996 je bilo podanih veliko predlogov za boljše gospodarjenje z mestom in za večjo prepoznavnost njegovih kulturnih znamenitosti. Številni udeleženci na srečanjih o problemih mesta potrjujejo, da je javnost sicer prisluhnila predlogom, vendar je zaznala, da tisti, ki razpolagajo s sredstvi in kadri, najraje odločajo po svoji volji.

Ne gre prezreti dejstva, da mesto še vedno nima svoje dolgoročne strategije razvoja, čeprav se kar najprej poudarja, da je regionalno, kulturno in gospodarsko središče, da v njem delujeta najbolj donosno podjetje in največji izvoznik, da ima pomembne starodavne najdbe evropskega pomena in da se je prav gotovo z določenim namenom poimenovalo za mesto situl. Ker tega strateškega dogovora ni, se rešujejo le tisti problemi mesta, ki se jim posveti župan, ni pa razvito podjetništvo mestne infrastrukture in ni izpeljano tako sodelovanje podjetij, zavodov in samostojnih podjetnikov, ki bi zagotavljalo uveljavljanje mestne ponudbe na državnem in mednarodnih trgih. Neizkoriščene ostajajo prednosti umeščenosti Novega mesta med Ljubljano, Zagrebom in Reko, zato se ustrezno ne razvija prometna infrastruktura. V Novo mesto ne prihaja večje število turistov, poslovnežev, raziskovalcev in znanstvenikov oziroma ljubiteljev umetnosti, ki bi več časa namenili njegovim kulturnim in naravnim

danostim. Verjetno je prav pomanjkanje strategije mesta razlog, da se tudi z mestnim prostorom ne ravna prav gospodarno. Mesto ne pritegne velikih investorjev, ne uporablja novih oblik financiranja svojega razvoja niti ne izkorišča sredstev evropskih skladov in že dolgo ni nič slišalo o univerzitetnem kampusu.

Toda med ljudmi narašča želja, da bi bil razvoj mesta hitrejši, sodobnejši, izzivalnejši in pogumnejši, zlasti v kulturi, ki najbolj krepi upanje ter samozavest prebivalcev, saj je gospodarska uspešnost posameznika, mesta ali naroda odvisna predvsem od njegove kulturne zavesti. Dostopne informacije omogočajo vpogled v razvojne dosežke sosednjih mest, na potovanjih ljudje lahko vidijo, kako ambiciozni so načrti mest v tujini, in številni festivali jih opozarjajo, da so izvedljivi tudi veliki projekti, ki najbolj odmevno promovirajo mesta. Zakaj Novo mesto ne sledi razvojnim usmeritvam mest v svetu, na primer tistim, ki ugotavljajo, da bodo v prihodnje ljudje bistveno večji delež svojih prihodkov namenjali umetnosti oziroma kulturi ter turizmu? Ali pa težnjam, ki jim sledi vsa Evropa in se izkazujejo z evroregionalizacijo, za katero so razpoložljiva celo potrebna sredstva? Zakaj se mesto bolj ambiciozno ne prizadeva za pomembnejši položaj med mesti v državi vsaj s tem, da sodeluje v načrtovanju posameznih dejavnosti v državi, si pridobi pomembnejši vpliv v odločanju države in s tem pospeši naraščanje delovnih mest v svojem okolju? Zakaj nima vizije, ki bi imela močan motivacijski naboj? Zakaj ne prepozna širših interesov v

regiji in jih ne izkoristi oziroma ne opredeli svojih jasnih ciljev kot regionalni center, zakaj ne organizira potrebnih ustanov za raziskovanje, načrtovanje in financiranje? Mesto razvojnno še vedno ne sodeluje z državo, ki je največji delodajalec, financer in kupec. Prav tako ni zaznati nobene njegove dejavnosti za oblikovanje morebitnih skupnih projektov Ljubljane, Zagreba in Reke. Veliko se govori o izobraževalnih programih v Novem mestu, nič pa o ugodnostih, ki bi jih mesto lahko ponudilo študentom. Ugodnih pogojev tudi ne nudi tujim podjetnikom, predstavništvom, organizacijam mednarodnih združenj in podobnim ustanovam, ki danes bistveno pripomorejo, da se mesto umesti v mednarodno gospodarstvo. Človek skoraj ne more verjeti, da mesto še vedno nima podjetništva, ki bi poskrbelo za trženje njegove ponudbe, njegovo promocijo, blagovno znamko in za njegovo prepoznavnost na mednarodnih trgih. Čeprav je mesto odvisno od farmacevtske in avtomobilske industrije, ni nikjer dokumentirano ali povedano, kaj te dejavnosti od njega lahko pričakujejo. Tudi v storitvenem sektorju se nič ne spremeni. Mesto ima samo na Glavnem trgu pet bančnih okenc za pobiranje prihrankov in nobene direktije, kjer bi lahko vodilo pogajanja in sklepalo posle. Razvoj logistike v državi gre mimo mesta, prav tako investicije razvojnih skladov, da o sejmih, neprofitnih dejavnostih, zdravstvu in sodobnih socialnih dejavnostih niti ne govorimo. Celo o projektih, kot so Zdravo mesto, Zgodovinska mesta in gradovi, Imago Slovenije in podobnih, vemo bore malo.

Pred leti je bilo v Novomeškem zborniku podanih veliko dobrih predlogov za ustvarjanje bolj naprednega, ustvarjalnega in uspešnega mesta. Predlagatelji so videli možnosti za racionalnejšo rabo mestnega prostora, oblikovanje ponudbe mesta ob avtocesti, nove obvoznice za izboljšanje prometnih povezav, ambiciozne kulturne projekte v starem mestnem jedru, nastanek poslovne četrti mesta, univerzitetno mesto, bogatejšo ponudbo zdravstvenih storitev, storitev javnih služb in rekreacijsko-zabavišnih površin. Kulturno izjemnost so videli na primer v festivalski ponudbi, alternativni sceni, pouličnih kulturnih prireditvah na prostem, v gradovih, verskih objektih, Narodnem domu ... Izrazili so upanje, da bodo prireditelji ponudili velike kulturne dogodke, ki bodo pritegnili pomembne sponzorje, tiste, ki financirajo prireditve Cankarjevega doma, Ljubljanskega festivala, Festivala Lent in podobne. Predlagali so, da mesto strokovno razvije lastno tržno dejavnost in z njo zagotovi svoje optimalno poslovnost pri trženju kakovostne integrirane kulturno-gospodarske ponudbe. Veliko se je govorilo, da se bo v mestu v skladu z državnimi in s pokrajinskimi načrti razvil gravitacijski center za raznovrstno oskrbo prebivalcev, da se bodo dopolnile javne službe in zgradile nove izobraževalne zmogljivosti. Ves ta razvoj naj bi ustvarjal take pogoje za kakovost življenja v mestu, da bo to privlačno za najvitalnejše prebivalce. Ti bodo poskrbeli za strokovne in politične ustanove, ki bodo usposobljene pravočasno zaznati, spodbuditi ali oceniti širši interes, ga primerno utemeljiti in oblikovati program ali projekt za njegovo uresničitev. Na ta način naj bi zagotovili več delovnih mest državne uprave v Novem mestu ali v regiji, razvili ustvarjalnejši poslovni odnos okolja in mesta do Ljubljane, Zagreba, Reke in drugih mest ter uresničevali projekte, ki bi jih bilo racionalno in lažje izvesti skupaj, kot so na primer diplomatska predstavništva, sedeži večnacionalnih, mednarodna združenja in podobno. S tem bi mesto okrepilo komunikacije, informacijske tehnologije, komunalno infrastrukturo, zdravstvo, raziskave, kulturo in izobraževanje ter tako izboljšalo splošne pogoje za poslovanje gospodarskih družb.

Pozornost večine predlogov v Novomeškem zborniku 1996 je bila usmerjena predvsem v prizadevanja za dolgoročno obvladovanje nezaposlenosti, kar je v prvi vrsti odvisno od odličnosti menedžmenta, organizacijskega razvoja in seveda pogumnih poslovnih ljudi, ki kot dobri strokovnjaki v mestu ustvarjajo ugodne pogoje za razvoj skupnega trženja, finančnega posredovanja, recipročne menjave trgovinske ponudbe in podobne višje oblike sodelovanja. Prav kakovostnejše sodelovanje v mestu za dolgoročno obvladovanje nezaposlenosti, ki je prav gotovo v interesu vseh političnih in gospodarskih dejavnikov, bi pospeševal prehod na nov način proizvodnje, celovitejši razvoj storitev v mestu, mestni turizem, vnovične pozidave, novo oblikovanje četrti, odstranitev prometa v mestu, razvoj mestne gospodarske dejavnosti ob novi avtocesti ter atraktivne stanovanjske in podjetniške pozidave.

V trinajstih letih po oblikovanju opisanih predlogov so bile tako pristojnosti kot proračun v rokah zdaj desnih, zdaj levih pa tudi sredinskih politikov, svetnikov in županov. Kaj jih ovira in kaj jim preprečuje ustvarjalno moč, da so rezultati njihovega vladanja tako skromni in da niso zadovoljili pričakovanja volivcev? O tem pravzaprav tudi ne vemo prav veliko. Njihova sporočila so vedno enaka in jih lahko strnemo v stavek: ni denarja, zato ni možno razvojno delovati. Ta stavek je tako običajen, da nihče ne vpraša, zakaj svetniki ne zagotavljajo pobiranja načrtovanih proračunskih prihodkov, ne izkoristijo sredstev

evropskih skladov, ne izkoristijo priložnosti, ki jih ponudi država (sredstva za študentski dom v Drgančevju), ne poznajo svoje premoženjske bilance in celo tega ne vedo, koliko grobnin morajo letno pobrati krajevne skupnosti. Če o teh stvareh poročajo mediji, se odgovorni naredijo uboge in ugotavljajo, da so pač strelovod za vse, kar ljudi muči, čeprav oni niso prav nič krivi.

Preveč poenostavljeno in popolnoma neprofesionalno je tako delovanje, ki ga ne ocenjujemo dovolj kritično, prej bi se lahko reklo, da je preveč kritiziranja, saj izražena mnenja ne izhajajo iz analiz in objektivnih ugotovitev. Kako naj izvoljeni svetnik ali župan deluje pogumno, odgovorno in razvojno, če pa se ga takoj po izvolitvi neusmiljeno in neprestano samo kritizira. Vsaka še tako nepomembna napakica postane afera, o kateri se mesece piše, riše in mori ljudi, da vidijo v njih le še lopove, nesposobneže in slabiče. Kako naj brez javne in vsestranske resnične podpore v dobrem in slabem neka pooblaščenca oseba dobro dela? Kaj se zgodi, če v podjetju direktor nima podpore? Odi mora ali pa gre podjetje v stečaj. In tako je tudi v lokalni samoupravi oziroma politiki.

Naslednji problem je prav gotovo oženež števila oseb, ki so javno klicane na odgovornost. Med svetniki in izvajalci neke naloge je vsaj pet ravni dobro oz. bolje rečeno odlično plačanih ljudi v občinski upravi, zavodih, komunalni ali drugod, ki so za področja tudi strokovno kompetentni, pa jih nihče niti ne omenja, kaj šele, da bi jih kdo klical na odgovornost. Odgovornosti ni možno skoncentrirati na par funkcionarjev, upoštevati je treba strokovno-organizacijske pristojnosti, tehnologijo in razvitost delovnega okolja, saj se tako določajo tudi plače za posamezna dela. V določeni meri zavira odgovorno delo funkcionarjev tudi protokol, predvsem župana pa tudi drugih, ki so vključeni v razne projekte. Ne vidim razloga, zakaj bi moral župan odpirati razstave, nagovoriti publiko na kulturni prireditvi ali prisostvovati odprtju prenovljenega otroškega vrtca. Že res, da je to za prireditelja neke vrste čast, toda obnem bi se moral ta zavedati, da s tem krati dragocen čas nekemu, od katerega ljudje pričakujejo nova delavna mesta, nove stanovanjske soseske, prepotrben mamograf in še mnogo, mnogo zahtevnejšega.

Najpomembnejši problemi, da razvojni napor rojevajo tako malo rezultatov, pa so prav gotovo sistemski značaja. Vprašajmo se najprej o tem, kakšno zakonodajo ima mesto in kdo je mestna oblast, saj mora biti občina enako skrbna do mesta kot do svojega celotnega območja. Ljubljana ima zakon o glavnem mestu, Novo mesto bi po tem vzorcu moralo imeti predpis o regionalnem središču in v njem opredeljene svoje pravice oziroma obveznosti. Če bi to imeli, bi bilo tudi jasno, kakšne strokovne in etične pogoje mora izpolnjevati tisti, ki vodi upravljanje mesta, in tako kandidatov, ki teh pogojev ne izpolnjujejo, na volilnih listah ne bi bilo. Še marsikaj drugega bi se dalo bolje opredeliti v našem pravnem sistemu, da bi mesta lažje dihala. Najbrž bi moral biti slišen, odmeven in pomemben institut državljanska pobuda, s pomočjo katere bi se v presojo in odločanje vključevalo več ljudi, zlasti strokovnjakov, zanesenjakov in deloholikov. Nekoč to zanesljivo bo, in ne bomo poslušali samo, kaj kdo dela, kje vse je včlanjen, v katerih nadzornih svetih deluje, kje je študiral in podobne štorije, pač pa nam bo zelo jasno povedano, kaj je ta oseba dejansko naredila za dobrobit domovine, lokalne skupnosti, mesta, za volivce in volivke in druge ter pod kakšnimi pogoji.

Tudi
lahko
spre-
jas-
svet.
a-
svol-
stol-
v
Par-
ku.

Tomaž Koncilija in Marko Zajc, DMP

Maja Regina, fotografija Jaka Šuln

Društvo mrtvih pesnikov ali na kratko DMP je znana novomeška pop-rock glasbena zasedba, ki pod tem imenom ustvarja že od leta 1990.

Z glasbenim udejstvovanjem so kot skupina Proteus začeli delovati že v osnovnošolskih letih, ko so preigrali Beatlese, U2 ipd. Z začetnimi avtorskimi težnjami, natančneje s skladbo Ko te ni, so leta 1992 na idrijski Pop delavnici osvojili naslov najboljšega debitanta. Omenjeni skladbi je sledila kopica uspešnic in posledično izdaja šestih studijskih albumov. Zadnji po vrsti z naslovom Krog je ugledal luč sveta pred dobrim mesecem, ko je skupina sklenila 20. obletnico svojega delovanja. Na vprašanja sta odgovarjala basist Tomaž Koncilija ter bobnar Marko Zajc.

Skupina deluje od septembra 1990, pred kratkim ste tako obeležili že drugo desetletje delovanja. Kako ste zdržali 20 let?

Tomaž: Sprejemamo drug drugega takšnega, kot je. Če se ne strinjamo, si to povemo, in sicer na način, ki ne diskreditira in ne diskvalificira. Hočemo graditi zgodbo naprej, ne pa nazadovati.

Marko: Tako dolgo smo skupaj, zato ker se spleča. In ker se dobro počutimo. Lahko se vprašamo: Kaj pa če tega ne bi več delal? In ne najdemo dovolj tehtnih razlogov, da bi se za to odločili. Veliko več je prijetnosti. Gre za varnost, okolje prijateljev, med katerimi si zrasel ter

bil sprejet in med katerimi se lahko uveljavljaš s svojimi idejami. Bend je nekaj, kar je možno početi samo skupaj. To so izkušnje, ki jih ne moreš nikoli doživeti sam.

Malokdo ve, da se je skupina najprej imenovala Proteus, kasneje pa preimenovala v Društvo mrtvih pesnikov. Kakšni so bili začetki?

Tomaž: Začetki segajo v čas ob koncu osnovne šole, ko nismo še niti dobro znali poprijeti za kitaro. Ustanovili smo bend z imenom Proteus, igrali pa smo priredbe na raznih šolskih zabavah, valetah ipd. Ko pa so se začele pojavljati prve avtorske težnje, so se zadeve precej spremenile. Začetek avtorskega ustvarjanja je bil povod, da se je bend želel do konca oblikovati, tudi z imenom. Če ne bi bilo avtorskega začetka, verjetno tudi imena ne bi spreminjali.

V tistem trenutku se nam je Proteus zdelo precej otročje ime. Ravno v tistem obdobju pa smo bili navdušeni nad kulturnim filmom Društvo mrtvih pesnikov (Dead Poets Society), prevzeti od ideje filma ter nekonformističnega načina doživljanja sveta. Vse to smo si želeli udejanjiti tudi v našem ustvarjanju in tako smo naslov uporabili za ime naše skupine, tako da so se nam stvari ravno poklopile.

Katere trenutke bi označili kot prelomnice v delovanju benda?

Marko: Zagotovo so bile prelomnice prihodi in odhodi članov, ki so povzročili neke spremembe v odnosih, načinu dela, tudi usmeritvah benda. Velika prelomnica se je po mojem mnenju zgodila s prihodom Petra Dekleve, našega novega kitarista. Ljudje, ki niso toliko vpeti

v bendovsko življenje, si težko predstavljajo, koliko je dela in dogajanja v ozadju, seveda tudi druženja in vaj. To je druga družina.

Tomaž: Veliko je teh trenutkov in prelomnic. A bolj kot uspehi na festivalih ter izidi albumov k spremembam pripomorejo ljudje, člani skupine, medsebojni odnosi. Stvar ni tako enostavna, da na primer pridejo štirje na oder in nekaj zaigrajo. Potem ne bi bilo nobenih različnih teženj, nihče ne bi izstopil iz benda. A vse to se ravno zaradi tega ozadja dogaja. V našem bendu se ves čas prepletajo takšne in drugačne zgodbe, različne vizije, ogromno je konceptualizma. Naša javna podoba odraža zelo malo tistega, kar se dogaja med nami.

Ste bili v tem relativno dolgem obdobju delovanja kdaj v fazi, da bi preprosto zaključili z glasbenim udejstvovanjem oz. da bi se razšli?

Tomaž: Nikoli se še nismo pogovarjali o tem, da bi prenehali z igranjem. Dogajali pa so se, kot v vsakem drugem bendu, odhodi iz skupine. Člani so bili in so šli, a jedro ostaja in vztraja. Z vsakim novim človekom, ki pride v bend, pridejo tudi nove in zanimive zgodbe. V dvajsetih letih se ti odnosi obrnejo in zaobrnejo, skratka spremenijo.

Se je ekipa pogosto spreminjala? Koliko je bilo teh odhodov in prihodov?

Tomaž: Da in ne. Če gremo čisto na začetek, je bil gonilna sila benda gotovo Borut Tiran (vokalist in kitarist), ki nas je zbral skupaj. Takrat je bil bobnar še Simon Žižek, na klaviaturah pa Boštjan Kovačič. Poleg sem bil tudi jaz kot basist, nekaj mesecev kasneje se nam

Gre za varnost, okolje prijateljev, med katerimi si zrasel ter bil sprejet in med katerimi se lahko uveljavljaš s svojimi idejami. Bend je nekaj, kar je možno početi samo skupaj. To so izkušnje, ki jih ne moreš nikoli doživeti sam.

je pridružil še kitarist Alan Vitezić. Nato nas je zapustil Simon Žižek. Zamenjal ga je Marko Zajc, ki je z nami nastopil že na Pop delavnici v Idriji leta 1992, ko smo s skladbo Ko te ni zasedli 5. mesto in postali debitanti leta. Leto kasneje je skupino zapustil Boštjan Kovačič, njegova zamenjava pa postal Igor Lumpert. Leto zatem pa ga je (ne za dolgo) zamenjal Mitja Bobnar. Od leta 1995 skupina Društvo mrtvih pesnikov deluje kot kvartet. Leta 2002 je skupino zapustil Borut Tiran, pevski mikrofoni je prevzel Alan Vitezić, kmalu zatem pa se nam je pridružil kitarist Jernej Zoran.

Kako to, da ste pred kratkim ostali brez kitarista Jerneja Zorana in kako ste zadovoljni z novim kitaristom Petrom Deklevo?

Tomaž: To je zadnja sprememba v sestavi članov našega benda. Prišlo je do razhajanj pri določenih konceptualnih zadevah, na primer izboru producenta, glasbene smeri ipd. Jerneja zadeve v njegovih pričakovanjih niso več zadovoljevale, določene stvari je videl pač drugače, njegov odhod pa je bil sporazumen in zelo korekten.

Marko: Prihod Petra je bil precej magičen. V bend je bil povabljen ravno v času, ko je bil na Japonskem. Poslali smo mu povabilo za pridružitve bendu kar po elektronski pošti, ker ni imel telefona. Takoj je bil za, čeprav se na tako razdaljo takšne odločitve običajno ne sprejemajo. Kmalu za tem smo se dobili na prvih vajah in takoj smo vedeli, da je to to. Peter je čustveno inteligenčen glasbenik, ki na nas prenaša neverjetno energijo.

Kaj je za vas kot skupino vidnejši uspeh? Kdaj ste imeli občutek, da ste uspešni?

Marko: Ta bend še ni zares posegel po zvezdah. Vprašanje, če kdaj bo in če si to sploh želi. Velika stvar je, ko se mi štirje zberemo na odru ter da se zgodijo čarovnije. To se ne zgodi vedno. Čustvena vznesenost in predanost na odru, ko glasba spregovori, in trenutki, ko se naježi koža ... To je največ, kar lahko bend doseže.

Tomaž: Popolnoma se strinjam z Markom. Bistvo vsakega ustvarjanja je prav ta trenutek. Magija na odru, pretok čustev in energije od benda do publike in nazaj.

Kaj pa izdaja albuma in izvedba koncerta ob 20-letnici? Ali tega ne štejete med večje uspehe?

Marko: Ne, ker večina bendov razpade kmalu po izdaji plošče (smeh). Največje razpoke se zgodijo ravno ob teh velikih zunanjih trenutkih. Seveda so to dosežki. Praviloma so pomembnejši ti notranji uspehi.

Kako to, da se vaša skupina v primerjavi z ostalimi slovenskimi glasbeniki v mnogo večji meri poslužuje snemanja videospotov? Ali vizualizacija glasbi prida posebno vrednost?

Tomaž: Gre za še en užitek. Video produkcija je pač del tega posla in današnji čas jo zahteva.

Marko: Ta zgodba ima po mojem mnenju daljšo brado. Vse vidno v glasbi je del velikega šova. Slovenski glasbeniki se temu šele približujemo in na tem področju capljamo za razvito glasbeno sceno, ki je multimedialna, saj izkorišča vse poti, da nagovori in pridobi svoje vernike. Vse skupaj je ena velika predstava ter ogromen vrtnec čustev in zgodb. Tisti, ki tega niso vajeni, so na tem parketu precej nerodni. Upam, da se bomo v prihodnje videoposnetkov lotili na tak način, kot se lotevamo ustvarjanja glasbe, ki na trenutek že doseže raven evropske produkcije. To je izziv tudi za naslednje generacije, ki bodo morale biti popolne v več dimenzijah. Tu mislim na samo socialno razkošje glasbene

produkcije in izredno močan nastop.

Kdo je pobudnik za videoprodukcijo oz. s kom pri teh projektih sodelujete?

Tomaž: Zadnje čase veliko sodelujemo s Klemenom Dvornikom; gre pač za novomeško in predvsem prijateljsko navezo, ki omogoča precej hitro nastavitve frekvenc in izključitev šumov v komunikaciji.

Marko: Če govorimo o pobudah za videoprodukcijo, jo je do sedaj na tem področju imel Alan, ki se s tem tudi profesionalno ukvarja. Od zdaj naprej pa bo to mesto verjetno pripadalo Petru, ki je strasten snemalec zakulisja benda (smeh).

Pred kratkim je izšel vaš šesti studijski album z naslovom Krog, 20. obletnico delovanja skupine pa ste obeležili tudi s koncertom v Kinu Šiška. Kako bi komentirali najnovejši projekt?

Tomaž: V ta koncert smo vložili ogromno energije in od sebe dali največ, kar je bilo možno. Imeli smo tudi izjemne partnerje in sodelavce. Ko je projekt zaključen, imaš res dober občutek, da si naredil kakovostno delo.

Novi album naj bi bil, kot pravite, nekakšna antološka zmes starejših znanih pa tudi manj znanih skladb?

Kako to, da ste se odločili za takšen koncept?

Tomaž: Začelo se je seveda s pogovori in z dogovori v skupini. Zagotovo so bili glede tega, kaj naj bi šlo na novo ploščo, zelo različni pogledi in mnenja. Obveljala je neka vmesna pot, ki je hkrati pogled nazaj in naprej. Naš izbor je zajel tako uspešnice kot tudi medijsko prezrte in povsem nove skladbe. Vse so narejene na nov način. In s tem načinom smo zadovoljni, saj smo uspeli preseči dosedanje delo. Vsaj takšen je odziv laične in kritične javnosti.

Zakaj ravno poimenovanje Krog?

Tomaž: Krog nosi s sabo simboliko zaključenosti, hkrati pa je tudi simbol nenehne odprtosti. Torej dvojje v enem. To je bil glavni razlog za takšno poimenovanje. S to ploščo smo namreč sklenili naše prejšnje delo in začenjamo z novim.

Pri nastajanju nove plošče, natančneje pri preobliki skladbe Ti si vse, ste sodelovali tudi s Slovenskim oktetom in Marijanom Dovičem?

Tomaž: Ko smo razmišljali, kako bi prenovili našo največjo uspešnico Ti si vse, nismo našli neke prave rešitve za nov aranžma skladbe; se pravi, da bi bila drugačna in da bi hkrati ohranila svojo prepoznavnost. Veliko smo poskušali, na koncu pa smo sklenili, da naredimo nekaj povsem drugačnega. Posledično je padla ideja o Slovenskem oktetu, Marijan Dovič pa je napisal potrebno partituro. Sodelovanje s Slovenskim oktetom je gotovo ena od tistih prelomnic, o katerih si prej spraševala, in bili smo počaščeni, da smo imeli priložnost sodelovati s takšnimi pevskimi mojstri.

Sodelovali smo tudi z Majo Martino Merljak, ki je posnela vokal za skladbo Rabm 2 itd.

Pevac Alan je v nekem intervjuju izjavil, da je zadnji album za vas vnovično rojstvo. Torej ste zadovoljni z rezultatom?

Marko: Album Krog je nekakšen obračun s preteklostjo, seveda na prijeten in poseben način. Material smo povezali v udaren repertoar, ki ga z veseljem izvajamo dve uri ali več. Na neki način smo opravili inventuro oziroma domačo nalogo, da lahko danes vidimo dlje.

Izid albuma in 20. obletnico delovanja ste obeležili s koncertom v Kinu Šiška. Zakaj ne na domačih tleh v Novem mestu?

Marko: Razlogov je več, od primernosti prizorišča za video in avdio snemanje pa vse do želja naših koproducentov – Vala 202 in Kina Šiške. Poleg tega pa bi takšno produkcijo, kot smo si jo zastavili, zaradi koncepta in snemanja celotnega dogajanja zelo težko izpeljali kje drugje.

Kaj pa odziv publike?

Marko: Publika je bila izjemna, res pa je, da smo bili mi morda preveč v svojem svetu, saj se marsičesa sploh ne spomnim.

Tomaž: Iskreno povedano, pretirane evforije in žura ni bilo. Je pa bilo zelo toplo, intimno vzdušje, ki je valovalo do nas na odru. In mi smo dali vse od sebe.

Kaj vam pomeni ustvarjati glasbo? Je za vas zgolj hobi ali kaj več?

Marko: To je način življenja. Vsak od nas ima svoj pogled na to. Društvo mrtvih pesnikov je profesionalen bend, kar vključuje vse dolžnosti in partnerstva s producenti, z založbami, s snemalnimi studiji, z mediji. Mi si pri vsem tem, kako se stvari odvijajo, dovolimo precej svobode. Ne živimo od glasbe, ampak z glasbo in za glasbo.

Tomaž: Imamo srečo, da nas družina in bližnji prijatelji pri tem podpirajo. Marsikje se tu zadeve zakrešejo in marsikdo ni pripravljen gledati svojega partnerja, da se preveč posveča drugim zadevam. Jaz osebno sem navejen živeti tako dejavno. In če bi glasbo odrezal, bi mi to močno manjkalo. Težko si predstavljam, da bi živel brez glasbe. Mislim, da lahko enako trdim za vse štiri člane benda.

Kako po 20 letih delovanja vidite sami sebe? Boste ostali na začrtani poti?

Marko: Menim, da se je v bendu za prihodnje projekte treba odločiti sproti, vsak mesec posebej. V nasprotnem primeru izgubimo svojo ostrino in predrznost. Takoj ko pade bend v neko rutino, prihodnjih nekaj let samo copra. In to je nevarno. Ustvarjati je treba kontroveržno vzdušje, polno nekih ustvarjalnih konfliktov in dialogov med člani benda. Samo v tem je napredek in način, da res pridemo do nekih novih trenutkov, izrazov in plasti ter posledično do nove plošče, ki bo spet drugačna.

Kakšne so vaše ambicije v prihodnosti oziroma kakšni projekti sledijo?

Tomaž: Projekt Krog še ni zaključen. Posnet je bil koncert, v delu je koncertni DVD ... To so stvari, ki se odvijajo še z energijo tega projekta, ki jih nosi inercija Kroga in ki jih še vedno doživljamo v podobnem vzdušju. Vso to energijo, koncert in izid plošče moramo še izživet.

Marko: Zame bi bila pika na i temu projektu angleška različica Kroga. Vprašanje pa je, ali se bomo za to tudi odločili. Spodbuda so nam tudi glasbeni kolegi s Koroške. Tam se velik del sicer ogromne nemške govoreče glasbene scene odloča za angleške albume, saj se s tem približajo najbolj globalni glasbeni sceni. Prepričan sem, da se cel naš bend v angleščini počuti zelo domače in bi v tem jeziku deloval zelo pristno.

Kot je bilo povedano, projekt še ni zaključen, nadaljujete tudi s koncerti. Kdaj vas lahko vidimo in slišimo v Novem mestu in kakšen koncert lahko pričakujemo?

Marko: V Novem mestu bomo nastopili že 10. decembra. Šlo bo za celovečerni žur ter razločen in živ avtorski koncert v športni dvorani Marof. Nastopili bomo skupaj še z nekaterimi odličnimi bendi.

Božidar Jakac: Pesnik Anton Podbevšek, črna kreda, 1919

V *Možu z bombami* smo izhajali iz predpostavke, da je Podbevška mogoče razumeti kot avantgardista, celo kot protagonista slovenske zgodovinske avantgarde. Toda če hočemo njegovo vlogo vnovič ovrednotiti v slovenskem in širšem kontekstu, je treba to predpostavko še enkrat pretresti in natančneje premisliti pomen Podbevškovih literarnih in drugih inovacij v luči začetkov modernizma in avantgarde. Najprej se moramo seveda vprašati, v kolikšni meri te inovacije ustrezajo najbolj razširjenim teorijam o zgodovinskih avantgardah – od klasikov Renata Poggiolija in Petra Bürgerja do najvidnejših sodobnih strokovnjakov, kot sta Georg Jäger ali Astradur Eysteinnsson.

Ko s kriteriji, ki jih je mogoče izluščiti iz teh teorij, premerimo celoto Podbevškovega delovanja, moramo priznati, da se odreže presenetljivo dobro. Večinoma se sklada s tistimi klasičnimi značilnostmi, ki so jih raziskovalci evropskih avantgard ugotavljali kot njihove prevladujoče skupne poteze. Že Poggiolijevi parametri – aktivizem, antagonizem, nihilizem in agonizem – ostajajo do neke mere aktualni za Podbevška. Po zunanjih parametrih Podbevškovo avantgardistično delovanje ustreza Bürgerjevi tezi, vsaj deloma pa tudi Kosovi, Flakerjevi in Vrečkovi izpeljavi. Tudi mnogim Jägrovim in Eysteinnsonovim parametrom v veliki meri zadosti. Vprašati se je torej mogoče, zakaj Podbevšek tudi danes še ni obveljal za docela pravega avantgardista evropskega formata?

Sodbe o tem se niso poenotile niti po Podbevškovi smrti, ko se je pri nas krepila zgodovinska in teoretična vednost o avantgardizmu ter je hkrati na dan prihajala bolj zaokrožena slika o Podbevšku. Tako je Vrečko Podbevškov avantgardizem dosledno interpretiral kot vzorčen primer prave evropske avantgarde. Njegovo delovanje je razumel kot hoteno in konsistentno uveljavitev najprej radikalnega modela avantgarde, v katerem se Podbevšek odloča pisanemu delu in se upre »nacionalni porabi literature v ideološke namene«, objava »strašne knjige« *Človek z bombami* pa je zanj »šolski primer, kako se radikalni avantgardni koncept prevesi v tavitološkega«; objavo dela torej razume kot zadnji slasten udarec, avantgardno zaušnico, ki jo je Podbevšek hranil za konec. Toda Vrečkove zanimive interpretacije dokumenti ne podpirajo. Razlogi, ki so usmerjali Podbevškovo delova-

Ob devetdeseti obletnici novomeške pomladi objavljamo (nekoliko skrajšano) sklepno poglavje iz knjige *Mož z bombami*: Anton Podbevšek in slovenska zgodovinska avantgarda Marijan Doviča, ki je izšla spomladi v sodelovanju med novomeško Založbo Goga in literarnim inštitutom ZRC SAZU. Omenjena knjiga – skupaj s kritično izdajo Podbevškovih pesmi *Moje ekstaze* skulptura – prinaša sintezo avtorjevega dolgoletnega ukvarjanja s Podbevškom in z drugimi akterji gibanja, ki je slovensko umetniško produkcijo prvič spravilo v stik s sočasnimi evropskimi avantgardami.

nje, so bili pogosto pretežno pragmatični ali celo banalni, njegov avantgardizem pa je bil vse prej kot premišljen in konsistenten. V primerjavi z Vrečkom je Janko Kos prišel do bolj skeptičnih zaključkov. Kos sicer pristaja na to, da pomeni Podbevškova dejavnost model prve prave literarno-umetniške avantgarde pri nas, a se pri tem ne more otresti pridržkov: ta avantgarda se mu zdi »delna« in »omiljena« ter predstavlja »primer zavrtje, napol razvite in torej 'blokiran' avantgarde«.

Premislimo še enkrat, kje bi Podbevšek kot avantgardist vseeno utegnil biti »prekratek«, pridržki pa bi bili torej upravičeni. Je morebiti Podbevškov primanjkljaj mogoče iskati na ravni socializacije avantgardizma? Vemo, da Podbevšku ni uspelo ustvariti skupine, ki bi delovala trajno. Toda po drugi strani je bila skupinskost ves čas nesporna karakteristika njegovega preboja – pomladniki, pesniška šola, labodovci in na koncu pilotovci imajo dovolj potez tipične bojujoče se formacije. Te formacije so bile vsekakor naravnane tudi intermedialno, čeprav je seveda res, da je – če odštejemo Kogoja – Podbevšek moči družil z manj radikalnimi umetniki (a s kom naj bi jih sicer?) in so njegovi tovrstni načrti večinoma splošleteli. Kaj pa provokativnost? Podbevškovi nastopi res niso dosegli skrajnosti manifestacij italijanskih in ruskih futuristov, kaj šele dadaistov. Toda v njih je bilo v danih razmerah provokativnosti, vsakršnega nasprotovanja in škandaloznosti povsem dovolj. Manifestnost? Eksplicitnega Podbevškovega manifesta tu resda ni mogoče pokazati, a vseeno imamo niz nekakšnih psevdomanifestov – od Žoltih pisem s spremnim dopisom do »teoretičnih predavanj«; poleg tega kriterijem manifesta vsaj deloma zadostijo tudi njegovi pilotski članki.

Kaj pa Podbevškova pesemska besedila? Na prvi pogled se zdi, da na tej ravni ne bi smeli imeti težav: kot je zgroženo ugotovil že Šleibinger, Žolta pisma nimajo veliko skupnega z neblogajnostmi, ki so se pod blagovno znamko futurizma pri nas skušale prodati pred tem, pa tudi Podbevškove himne so zgleden, čisto sodoben primer tekstualne radikalnosti. Morda pa je zadržke treba iskati na ravni pesniškega subjekta, ki ne kaže znakov modernistične destabilizacije, po nekaterih razlagah pomembne tudi za avantgardizem? Podbevšek se v resnici ne odreka dediščini neoromantičnega subjektivizma in vitalizma, ki se kaže pod sinkretično zmesjo »neoromantike, dekadence, ničejanstva in očitnih avantgardističnih potez«. Ali pa je poglavitna težava dejstvo, da se je Podbevšek Žoltim pismom in mladostni ostrini nasploh odrekel – in na ta način onemogočil razlago, ki bi (osamosvojene) avantgardne tekste enotirno pripela na njihovega vse bolj konservativnega avtorja? Po drugi strani zadržki morda izhajajo enostavno iz dejstva, da so bili Podbevškovi uspehi samo delni in kratkotrajni, sledil pa jim je polom, ki je spodbudil številne, deloma nasprotujoče si razlage?

Zgornji pomisleki nikakor niso docela neupravičeni. Treba pa jih je dopolniti vsaj še s kratkim pretresom dejstva, da Podbevškova dejavnost ni vrisana na zemljevid evropskega avantgardizma kot upoštevanja vreden dejav-

nik. Podbevšek manjka v pomembnih sintetičnih pregledih, kot sta Weisgerberjeva *Les avant-gardes littéraires au XXe siècle* ali *Modernism* Eysteinnssona in Liske. Celó v *History of the literary cultures of East-Central Europe* ni niti omenjen – kljub temu da so avantgarde v tej regiji obdelane razmeroma natančno. Toliko bolj pa je presenetljivo, da v večini pregledov, ki so nastajali v srednji ali vzhodni Evropi, slovenska zgodovinska avantgarda in Podbevšek nista povsem spregledana. Če je Zbigniew Folejewski Podbevška že leta 1980 obravnaval kot vidnega predstavnika evropskega futurizma in v antologijski del svoje sicer precej kritizirane knjige vključil tudi nekaj Podbevškovih in Premrujevih pesmi, je v drugih pregledih slovanskih ali južnoslovanskih avantgard Podbevšek večinoma vsaj bežno omenjen.

Tu se ne bomo mogli podrobneje ukvarjati s kritiko hierarhičnega centrizma, ki ga očitno skuša vsiliti zahodni »vertikalni pogled«. Ravno tako ne bomo podrobneje načeno vprašanja o mednarodni prodornosti slovenskih raziskovalcev, ki tu še zdaleč ni nepomembno. Pač pa bomo – upoštevaje zanimivo dejstvo, da je zagrebški (beograjski) *zenitizem* tako rekoč edina smer v regiji, ki jo resno upoštevajo vsi mednarodni pregledi – opozorili na tisto ključno potezo Podbevškovega avantgardizma in slovenske zgodovinske avantgarde nasploh, ki močno ovira možnost, da ju sploh kdo opazi. Vemo, da je uredniku *Zenita* Ljubomirju Miciću uspelo vzpostaviti razpredeno mednarodno mrežo in v sodelovanje vpeti množico vidnih avantgardnih avtorjev, skupin in revij iz vzhodne in srednje pa tudi zahodne Evrope; gre za izmenjavo, ki je nobena raziskava ne more spregledati. Nasprotno sta Podbevškova dejavnost pa tudi njegov literarni vpliv ostala povsem v mejah domače kulturne sfere. Podbevškov avantgardizem, kolikor zadosti vsem drugim pogojem, prav gotovo ne zadosti kriteriju mednarodne vpetosti: ostaja povsem avtaričen, lokalni in s tem tudi provincialni. Še toliko bolj to velja za Kosovelov drzni korpus »integralov«, ki skupaj s Podbevškovimi *Žoltimi pismi* rumeni v predalih in dolgo ostaja zaklenjen celo za domačo recepcijo.

S tem se spet vračamo k problemu slovenske zgodovinske avantgarde, ki ga je očitno najprej treba razrešiti na domačem terenu. Kosovelov opus, ki je v tujini v primerjavi s Podbevškovim nekoliko bolj predstavljen in upoštevan, upravičeno velja za vrhunsko »izvozno blago«. A če ga premerimo z merili zgodovinske avantgarde, je treba Kosovelu odreči skoraj vse *zunanj* lastnosti, ki jih še danes razumemo kot temeljna določila evropskih avantgard. Nasprotno pa so edino za Podbevškov nastop kot celoto značilne tako rekoč vse takšne poteze – če izvajamo točko mednarodne vpetosti, na kateri tudi Podbevšek pade na celi črti.

Vsekakor na koncu ostaja vsaj en dober razlog, da slovensko zgodovinsko avantgardo, kot se je oblikovala v zvezi s Podbevškom, vendarle priznamo kot dejstvo. Videli smo, da je Podbevšek v slovenskem kulturnem prostoru med letoma 1919–1922 zares korenito prelo-

Kakšen je bil Podbevšek v resnici

Objavljamo nekaj besednih dvobojev Antona Podbevška s sodobniki.

»Vsa moja dela pa so blede senca mene samega!« Podbevšek Božidarju Jakcu, 29. maja 1919.

»Kaj tako abnormalnega nisem našel niti pri najbolj eksotičnem futuristu!« Janko Šlebinger o Žoltih pismih, pismo Podbevšku 28. marca 1915

»Tu zopet kujem morda blazne načrte in se opajam z revolucionarnimi idejami, ki bodo razdirale vse obstoječe.« Podbevšek Miranu Jarcu iz Zagreba, 19. oktobra 1919. »Kot psihijatra mi ta za slovensko javnost novi umetniški tip ni neznan.« Alfred Šerko, Slovenski narod, 14. novembra 1920

»Moj dragi prijatelj, ali si sploh moreš predstavljati, kolika je moja slavohepnost, moja titanska sila in moja 'rojenost'?« Podbevšek Miranu Jarcu, 19. oktobra 1919.

»Ja samo konstatujem, da je gospodin Podbevšek bez talenta i kulture, pa mu ne verujem ništa – i proglašavam ga kao pesnika – analfabetom!« Virgil Poljanski (Branimir Micić), Svetokret, januarja 1921

»Kadar bom odprl vrata, bodo vrel iz njih kriči pobesnelih plesočih derviŝev.« Podbevšek Miranu Jarcu, 12. aprila 1920

»Fantički pa, ki so komaj preko Livija in algebre in pojejo na kuru še sopran, vihté kulturno bakljo, vprižirajo razstave in gledališke afere, pošiljajo vladam ultimate, terorizirajo uredništva in dele milost in nemilost ...« Ivan Vavpotič, Slovenski narod, 8. junija 1921

»Proti reakciji, ki tako bujno cvete, kot še nikoli, sem započel boj in ga bom izvojeval kljub vsem intrigam za mojim hrbtom.« Podbevškova izjava, Jutro, 29. januarja 1927

»Rečem le, da še nisem slišal predavanja slovenskega literata, iz katerega bi žarelo toliko zlobe ...« Lojze Ude, poslanica Podbevšku, Narodni dnevnik, 27. januarja 1927

mil z dotedanjimi vzorci in vpeljal nov model literarnega proizvajalca – njegova inovativnost se kaže v besedilih, še bolj pa v njegovi družbeni pojavnosti: notorični obsedenosti s samoprodukcijami lastnega avtorstva, javnih nastopih, stikih s kolegi, pri organiziranju bojevitih formacij, snovanju revijalnih projektov in konec koncev tudi v politiki. Odločilen prelom se je zgodil tudi na ravni povezav literarnega in medijskega sistema: zanimanje za Podbevška je bilo nekaj časa komaj predstavljivo, osrednji tiskani mediji pa so se prelevili v komunikacijski poligon ter prizorišče generacijskih in medgeneracijskih obračunavanja. Podbevškova avantgarda se je torej vzpostavljala kot neke vrste rumeni tisk: hitro razvijajoči se mediji še niso imeli dovolj materiala za svoja rastoča prebivala in predzri avantgardist je za hip zasedel mesto kontroverznega zvezdnika. Priložnost je pograbil z obema rokama in v valu navdušenja delil »slastne zaušnice«, ki so vsaj na zunaj sledile vzorcem sočasnih evropskih prekucuhov. Namesto tihega, pridnega in skromnega kulturnega delavca, ki se bo z marljivim »slovstvenim delom« nekoč vpisal v zlato knjigo naroda, se je pojavil slavohepen povzpnetnik drugačne sorte. Siloviti odzivi na njegove revolucionarne ideje, ki bodo razdirale vse obstoječe, povsem očitno kažejo, da je ravno Podbevšek tisti, ki je

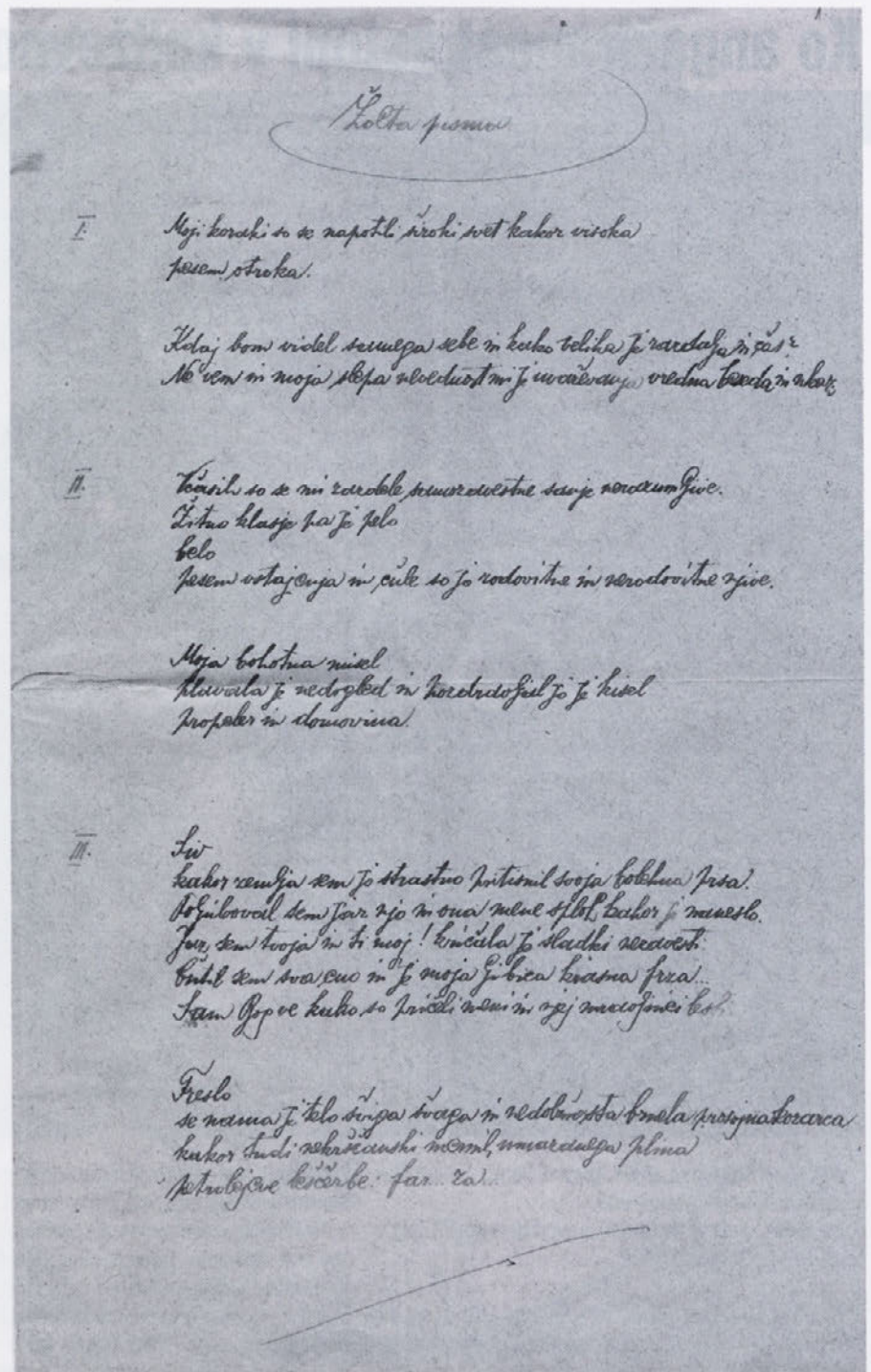
v pravem trenutku zadel neko nevrvalgično točko, in zato lahko postal protagonist neke avtohtone različice avantgardne zgodbe. Edino Podbevšku je uspelo, da je dregnil tja, kamor drugi niso mogli: ne Poljanski tik pred njim ne Kosovel, Mrak ali »tankisti« za njim. V slovenskem kulturnem polju dvajsetih let potemtakem predstavlja Podbevškova avantgarda edini funkcionalni ekvivalent sočasnim evropskim avantgardam – in ravno zato je treba priznati, da predstavlja tudi osrednji živec slovenske zgodovinske avantgarde.

Seveda nas Podbevškova zgodba – morda še bolj očitno kot zgodbe drugih balkanskih avantgard – opominja, da je avantgardizem kot družbeni pojav vedno treba razumeti v interakciji dvojnega tipa silnic, v dialektični napetosti med zaostrenim avant in njegovim neizogibnim arriere. V duhu Bourdieueve analitike kulturnega polja bi lahko rekli, da je treba avantgardizem opazovati tudi kot specifično strategijo diferenciranega vstopanja mladih v literarno polje, kot vedno znova temeljito inovirani način boja za stare dobre »stolčke«, stolice, prestole in druge emanacije realne moči v simbolni sferi. Gre skratka za

spopad, ki v avantgardizmu resda dobiva nove, dotlej neslutene fasete – prav dobro jih ponazarjajo neokusnosti, ki smo jim priča pri Podbevšku pa tudi Miciću, Poljanskem in Delaku –, pa vendar je v strukturnem smislu povsem primerljiv z večino generacijskih sporov od znamenitega francoskega querelle des Anciens et des Modernes. Vseeno pa je treba upoštevati, da je avantgardni boj kot strategija sam v sebi spet lahko razumljen v zelo širokem razponu – med skrajnim cinizmom na eni in skrajno, fanatično vero na drugi strani. Na enem koncu torej najdemo golo voljo do (kulturne) moči, zavestno povzpnetništvo in poskus zavojevanja simbolnih vzvodov konsekracije. Na drugi strani spektra pa bomo našli pristno in iskreno željo po radikalni, totalni in zavezujoči reformi umetniških sredstev, izraznosti, institucij in komunikacijskega cikla. Našli bomo revolucionaren, noro drzen upor, ki morda nima niti trohice upanja za končni uspeh – kot fascinantni presežek avantgardnega preloma opisuje Alain Badiou.

Morda se ravno v tej potencialni, brezupno utopični dimenziji avantgardističnega upora – vsaj dokler je ohranjena v svoji krhki eksistenci, ki jo hrani predvsem mladost – skriva neki »preostanek«, ki šele zares lahko navdihuje in navdušuje ter tako vedno znova, ciklično usmerja naš zgodovinski pogled k avantgardam.

Žolta pisma: prva stran originalnega rokopisa (1915)

Ko angažiranost vstopi v književnost

Maša Požar, fotografija Boštjan Pucelj

Aleksandra Kardum: »A spiš?«, prevod Barica Smole, Založba GOGA, Novo mesto 2009

Zoé Valdés: »Kavarna Nostalgija«, prevod Nina Kovič, Založba GOGA, Novo mesto 2009

Hrvaška pisateljica Aleksandra Kardum (1969) spada med avtorice, ki jih je ravno Založba Goga odkrila in vzela pod svoje okrilje. S tem je dopolnila ciklus Goginih izdaj hrvaške sodobne (ženske) literature, ki že vključujejo dela Vedrane Rudan in Rujane Jeger. Tako smo bralci in bralke dobili v roke že Aleksandrino drugo v slovenščino prevedeno knjigo *A spiš?*, ki ji je predhodil prvenec *Kar sem zamolčala*, sicer tudi nominiran za najboljši hrvaški roman leta 2004. Posebnost Aleksandrinih romanov velja izpostaviti z dejstvom, da je avtorica začela s pisanjem knjig brez kakršnega koli knjižnega zaledja, saj se svoje poklicno življenje posvetila glasbeni terapiji in pedagogiki ter delu v Centru za avtizem v Splitu. Splet prijetnih naključij je pripeljal do tega, da se je s prvencem uspela predstaviti knjižni javnosti s svojevrstnim načinom romanopisja, ki je dosti tematsko aktualen, inovativen in nov v načinu podajanja in razvoju zgodbe. Tematsko sta si omenjena romana sicer različna, saj se je Aleksandra v prvencu posvetila zgodbi o tridesetletni Petri in njenim prelomnim razmišljanjem o sebi, svojem življenju, čustvih ter ne nazadnje tudi svojega mesta v prihodnosti. Površno bralstvo in del kritiške javnosti so junakinjo Petro krivično postavili ob bok Bridget Jones in njej podobnim protagonistkam romanov, ki jih je širša javnost umestila v skupni sodobni komercialni termin in knjižno zvrst tako imenovano chick lit. Vendar je Aleksandra uspela svojo junakinjo in ostale ženske predstavnice vseh generacij v romanu predstaviti natančnemu bralcu in bralki izven okvirov literarnih trendov in izpostavila predvsem vpraša-

nje, kako lahko neko življenjsko obdobje v človeku sproži številna nova spoznanja o sebi in drugih.

Najnovejši izdan roman *A spiš?* je po drugi strani drzen in hraber poskus preučevanja človeške psihe, stiske in bolečine posameznika, ko se znajde v vrvežu vojne. Vojna in njene grozote so tokrat postavljene kot kulisa, izvemo le to, da se roman dogaja nekje v Bosni v povojnem času leta 1997. Tudi tokrat je prisotna Aleksandrina velika želja za angažiranostjo, ki jo je v svojih intervjujih večkrat izpostavila kot ključno pri svojem knjižnem ustvarjanju. Ob branju namreč dobimo občutek, kot da nas avtorica skuša vpeljati v lastne zaključke in prepušča naši domišljiji, da junake in junakinje postavimo v nam lastne okvire. Njihova imena so namerno zapisana le s kratico, njihovo poreklo nam je neznano in ne nazadnje tudi nepomembno. Saj Aleksandrino fragmentirano niza nje zgodbe in spominov na vojno vsakega junaka in vsake junakinje skozi celoten roman poskuša na neki način izpostaviti predvsem moč preživljanja, večne prestrašenosti in njihovo notranje, predvsem psihično in emotivno stanje. »*A spiš?*« zato ni še eden v nizu romanov o vojni nedaleč od nas, ki so jih pisali »iz moške perspektive, perspektive trga, javnosti, cikle in baretke. Aleksandra Kardum pa o tem piše drugače, iz ženskega zornega kota, s položaja tistih, ki premišljajo o posledicah«, kot je v spremni besedi poudaril priznani hrvaški književnik in publicist Jurica Pavičić.

In če je Aleksandra Kardum uspela v svojem romanu izkoristiti angažiranost kot orodje, ki ga le redki v literaturi skušajo uporabiti, lahko trdimo isto tudi v primeru ene izmed najpomembnejših kubanskih pisateljic Zoé Valdés (1959). Njeno slovito in ostro nestrinjanje z režimom Fidela Castra je privedlo do tega, da je leta 1995 emigrirala v Pariz in dobila prepoved obiska domovine, njeni romani

in ostala knjižna dela pa so zapisana na kubanski črni listi. To je avtorici pomenil razlog več, da je skozi književnost in javne nastope na neki način lahko svobodno izražala svoje mnenje in kritike na kubansko problematiko. Roman *Kavarna nostalgija*, drugo Zoéino prevedeno delo v slovenščini, je izšel leta 1999, ko je Pariz postal že njen drugi dom. Glavna junakinja fotografinja Marcela ravno tako živi v Parizu za katerega pravi: *[...] ne gledam ga z istimi očmi, tako kot bi gledala Havano.*« Poznava joč življenjsko pot Zoé Valdés se ob prebiranju Marceline zgodbe ne morem izogniti očitnemu avtobiografskemu pristopu, ki ga je avtorica spretno vključila v celovitost romana. Večinoma se to odraža v delih o Kubi, ki je v romanu omenjen kot *Oni otok*, kot nekaj večno nedosegljivega, oddaljenega, a hkrati tako nepojmljivo želenega v obliki, kot si ga avtorica zamišlja – svobodnega. »*Pariz je bil moje oporišče. Havana moja idila.*« *Kavarna nostalgija* je skratka večplasten roman, saj vsebuje široko paleto vpogleda v duše kubanskih emigrantov, ki se s pomočjo sodobne tehnologije in interneta dogovarjajo o skupnem srečanju v kavarni Café Nostalgia v Miamiu. Je ljubezenska zgodba med Marcelo in njenim platonskim prijateljem, ki roman mestoma ponese v smer čutnosti, svobode telesa in spolnosti. Izjemno berljiva zgodba, z množico opisnih detajlov, obilico kubanske glasbe in poezije ter nizanja knjižnih del, ob katerih junakinja črpa največ svoje notranje moči (*»Pri branju sem aktivnejša kot v življenju.*«), nas v romanu *Kavarna nostalgija* popeljejo sicer v nekoliko drugačno Kubo, kot jo predstavljajo v turističnih brošurah. Vendar še vedno dovolj zanimiva v svoji drugačnosti za bralca in bralko, ki te objektivne druge, temne plati, medalje ne bi imel priložnosti spoznati.

Jaka Vinšek

Pločniki in ceste New Yorka

Tradicija

Opazoval sem tam tistega revčka in razmišljal, ali naj ga občudujem ali naj se mi smili ter ali naj mu pomagam ali naj ga speštam in mu tako posledično zmanjšam muke. Dobro, imel sem na voljo še tretjo možnost, da vse skupaj pustim pri miru, kot je, da samo zamahnem z roko in nadaljujem svojo pot, a to bi zame pomenilo težavo. Da se moram spet matirati in mučiti, kar mi pa ne odgovarja najbolj. Nekako nisem mazohistično razporejen, res, čeprav je včasih morda videti drugače ...

Tako sem torej sedel tam in opazoval tistega revčka in še kar naprej po možganih cmaril misel o speštanju ali pomaganju, tretjo možnost – pustiti vse, kot je, pa sem nekako odmisli. Revček se je matiral, no, vsaj meni se je zdelo tako. Ne, če sem dobro pomislil, za njegovo matiranje nisem imel prav nobenega dokaza ne znaka ne ničesar, le če sem se vživel v njegovo kožo, bi se mi lahko porodilo mnenje, da se revček matira. Drugače pa na zunaj sploh ni kazal, da se matira, sploh ne, le če bi bil jaz na njegovem mestu, sem prepričan, da bi trpel. OK, spet, če bi bil na njegovem mestu, tam, kjer je bil, in v okoliščinah, v kakršnih je bil, mogoče celo ne bi trpel, kaj pa vem, ker bi bil zagotovo prilagojen tako na okolje kakor na razmere, spet sem samo projiciral sebe, kako bi se počutil na njegovem mestu, če ne bi bil prilagojen. In če je to res, o čemer sem pravkar modroval, potem možnost pomagati mu ne bi več prišla v poštev, ker pomoči pač ni potreboval, ker je bil prilagojen in mu ni bilo nič hudega, speštati ga tudi ne bi bilo treba, da bi mu skrajšal muke, ker muk očitno torej ni bilo in je v ospredje spet prišla še tretja možnost – pustiti vse, kot je, ki mi pa ni odgovarjala, ker je pomenila mater zame.

Razumete torej moje dileme in razočaranje, razdvojenost, jezo, konec koncev? Če pustim vse, kot je, moram odriniti. In ko bom odrinil, bom odrinil v mater. Ker druge poti sploh ni bilo pred mano. Ni bilo lahke poti. Ni bilo poti

pred mano, za katero bi lahko rekel, da bom hodeč po njej žvižgal in se praskal po riti. Ne, samo matr. Celo več, samo solze, znoj in kri, kakor je rekel tisti stric s cigaro in polcilindrom in ene par deset kilami preveč. In to me je pravzaprav ujezilo. Sem gledal tistega revčka tam, ki se verjetno sploh ni matiral in se začel spraševati, kaj se sploh ukvarjam z njim, ker me ukvarjanje z njim samo v slabo voljo spravlja, pa tudi sedenje tam in razmišljanje sta začela pomeniti matr. Zame, jasno. Pa jebemuvragakosmatega nazaj, kaj sploh počnem tam, sem se vprašal. Sem buljil v tistega revčka tam in potem končno popizdil in ga s hrbtom desne dlani pritisnil po kepi in speštal v sneg. Mah, klinc te gleda, sem rekel jezno in verjetno glasno, da sem se skoraj ustrašil besed, ki naj bi odzvene le v mislih. Končal sem s tisto nepotrebno in pravzaprav čisto brezvezno dilemo in že hotel vstati, ko me je kljub vsemu zapekla vest. Mislim, tisti zločin in potem kazen od Dostojevskega se mi je dolgo časa zdel res čisto brez veze, ker kaj pa imaš za stokati, če si eno starko zatolkel in ji vzel denar, itak plesni stare noben ni pogrešal pa še hudobna je bila, kaj se imaš pol tričetrt cele knjige nekaj za sekirati brez veze in mučiti samega sebe, imaš denar in hajd na veselico, ne pa neki safer brezvezen, halo?! Ampak nekaj je na tem, vam povem, kar tako vzeti življenje ni kakor sprehod v parku! Mislim, ko sem opazoval tam tistega revčka, za katerega sem mislil, da se matira, pa potem nisem bil več prepričan, ker je bil verjetno prilagojen, sem kar užival in sem ga moral občudovati. Res. Ker ko je hodil po snegu s tistimi svojimi tenkimi nogicami, se mi je zdel kar živahen, čeprav se mi je zdelo, da se verjetno matira in bi mu bilo bolje kje nižje, brez snega, bolje, ampak je bil živahen pa to, brez nekih vidnih težav, samo se je potem nekje nekako zafrknil, ko je zavil levo namesto desno in je pristopical po snegu v senco in je kar otrpnil, to se je jasno videlo, je rahlo zaribal na mrazu,

ko sonce ni več grelo njegovega telesca in toliko utekočilo njegovih življenjskih tekočin, da so lahko poganjale njegov nepomemben organizem, se je videlo, da se je hotel obrniti in ubežati senci na sonce, a je zaribal, mraz je bil prehud, se mu ni izšlo, kar stal je tam in si si lahko kar predstavljal, kako se njegove življenjske tekočine gostijo in ne morejo več poganjati miniaturnega motorčka, ampak je imel srečo, ker se je sonce pomaknilo malo na levo in ga je spet segrelo in se je začel spet matirati, ampak takrat sem ga imel pa že jaz preprosto povedano dovolj. Pomagati mu ni bilo treba, ker je bil verjetno prilagojen tako ostrim razmeram, skrajšati mu muk tudi ni bilo treba zaradi istega razloga, moral bi iti naprej, kar se mi pa ni dalo, in me je to spravilo v nejevoljo in sem ga pritisnil ... Evo, to je vsa skrivnost. Ni je, pravzaprav!

Sem se spravil na noge, si z riti stepel sneg in se parkrat udaril po njej, da me je pogrelo, in potem porinil spet v hrib. Klel nisem, vsaj glasno ne, ker nisem imel energije, a če bi jo imel, bi se boganje slišalo po vsej Sloveniji, sem prepričan, kajti bil sem skoraj že na vrhu nje. Slovenije, namreč. Ker z Gregijem se že kar nekaj let tradicionalno vsako leto enkrat odpraviva na Triglav v enem dnevu gor in dol, ampak vsako leto imam manj moči in volje tam nekje proti vrhu. In mi vsak razlog zadostuje za počitek, pa četudi je to samo en nepomemben pajek visoko nad rastlinsko mejo, ki caplja po snegu, da se lahko ustavim, ko pa že stojim (tehnično gledano sedim, hotel sem reči le, da sem ustavljen!), še malo razmislim o tem, kaj to bitje je, ko ni tam gori nobene hrane, in kje spi, če je povsod sneg ... In me je toliko izživciralo, da sem ga speštal, kaj sem pa hotel. Kaj je pa rinil tja gor, vas vprašam. Vstal sem torej, da bi ujel Gregija, ki je vsako leto hitrejši od mene in sem mu lahko sledil kar po vonju, saj je redkejši višinski zrak iz njegovega trebuhca očitno izsesaval odvečen zrak, da je lahko izravnal pritisk, čeprav čisto zares niti ne vem, sem že naredil par napornih korakov, pravzaprav sem jih naredil že kar precej in sem ga že zagledal, kako me čaka na cilju, ko mi je pogled pritegnila osamljena borka. Kukala je iz snega, edina svoje vrste daleč naokoli, borka, fajterka do nezvesti! Bili smo nad rastlinsko mejo in spomnim se, da sem se prav jezno vprašal, kaj za vraga sploh počne tam, če ni ne prsti ne njenih prijateljic ne nič in če v učbenikih piše, da je tako visoko sploh ne bi smelo biti. Verjetno je kakšen ptič pojedel seme in ga potem pokakal tako visoko in je imelo seme ravno prav gnojila in vsega, da je vzklilo, ampak, jebajga, me je tista na pol posušena bilka res zježila in sem jo spulil. Ma, spizdi bolj dol!

Itak sva šla kmalu dol tudi Gregi in jaz, in ko je Gregi na strmem snegu telebnil in začel po riti drseti v dolino, sem se na rit vrgel tudi jaz in mu začel slediti, dokler manj izkušen prijatelj ni zabremzal z nogo in ga je obrnilo in nekaj v kolenu požgečkalo, ampak za sočustvovanje ni bilo prostora, ker tudi jaz nisem imel bremz in sem samo vpil, naj se umakne, pa če mu koleno manjka, sem pa tudi sam en štrudel fasal, ko sem dvakrat letel čez zaplato brez snega z ostrimi kamni. Ni blo lušno, vam povem. Ampak, tradicija je le tradicija, sva šla gor in sva prišla dol. In bo eno leto spet mir ...

FranckazavozomnimašansprotimojemusafuŠini

V ČASU 2-TEDENSKEGA SUSPENZA MED OBEMA KROGOMA, KO SE V MESTU NA GLAVO POSTAVIJO USTALJENA NAČELA, JE TUDI SLEPEC PODLEZEL KRAJEM TISTEGA, KI VRACA VID, ... GADA STA MEDTEM NEBOTAKNJEHO IN RESIGNIRANO GRKALA METLIŠKO ČRNINO—ZA SPREMEMBO...

GADNE SCENE

GS2, 2010; ZGODBA: MATIC KASTELEC, PETRA BOŽIČ, KATJA MARTINČIČ, ILUSTRACIJA IN OBLIKOVANJE: KATJA MARTINČIČ

SLEPČEVA BLAŽENA OPITOST OD BARUK IN SVETLOBE NI TRAJALA NITI DUCAT DNI...

... ODTEKLA JE POSLEDNJA KAPLJICA IZ PROMOCIJSKE STEKLENICE

... IN Z NEDELJSKIM VEČEROM JE SLEPČEVE OČI PREKRIL MRAK, KOT PRED 4 LETI...

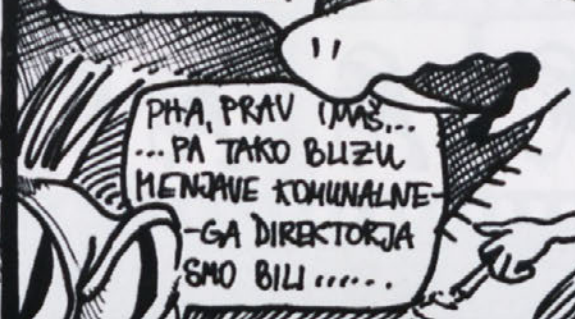

NAŠA DVA GADA PA STA MED SJOEM PRVIH JUTRANJIH ŽARKOV LE PRIŠLA DO REVOLUCIONARNE UGOTOVITVE...

EMM... GÖ, ZAKAJ PA NE BRUHAŠ MED BIOLOŠKE ODPADKE?

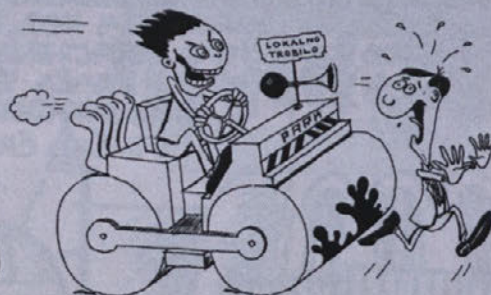

AH, SEU VEŠ DA SMO ŠELE V DOBI NAVAJANJA NA TE RAZLIČNE KANTE... NA KONCA JE ŠE VEDNO VSE ISTA KOZLIARJA !!!

KSSSS...
...GADNO !!!

Tragična smrt velikana

Umrl je Dr. Novšek, ustanovitelj Potlača

Novomeško javnost je pretresla žalostna vest, da je po krajši bolezni, petintridesetletnem boju s kroničnim bronhitisom, umrl velikan svetovne in novomeške scene, slavni in neponovljivi Dr. Novšek.

Dr. Novšek je bil rojen 1. 4. 1873. Umrl je dvakrat. Prvič 10. oktobra 2010. Nato je za kratek čas oživel in nato znova umrl 24. oktobra 2010, ob 19. uri in 45 minut.

Novomeški javnosti je Novšek najbolj znan kot direktor, odgovorni urednik, kreativni urednik, tržnik, glavni novinar, polprofesionalni filozof pa tudi vodja oddelka za investicije pri edinem pravem novomeškem brezplačniku – tedniku Potlač. A širši javnosti je manj znana Novškova skrita zgodovina, o kateri pričajo le redki objavljeni dokumenti. Novšek je namreč močno vplival ne le na novomeško novejšo zgodovino (s pomočjo svoje enote je namreč leta 1998 omogočil „demokratski“ prevrat proti F. Kocini, dolenskem slavčku, ko je na oblast prišel LDS z dr. Starijem. Novšek je pletel niti tudi na letošnjih lokalnih volitvah, ko se je navzven sicer opredeljeval proti županu Muhi, v resnici pa je podtalno ves čas izvajal njegovo kampanjo, s katero je levo-liberalne volilce prepričeval, naj se namesto volitev udeležijo nedeljskih golf turnirjev, desno-konservativne volilce pa rotli, naj obe volilni nedelji vendarle posvetijo bogoslužju – na ta način je uresničil svoj skriti načrt,

**WWW.PARK.SI
BREZ PANIKE!**

da na volitve pridejo le podgurski volilci in izvolijo Muho), ampak tudi na svetovno zgodovino. Znano je, na primer, da je dr. Novšek, ko so ZDA l. 1962 blokirale Kubo, nesebično pomagal Fidelu Castru s tem, da je kupil nekaj ton cigar in tako ublažil likvidnostne težave te mlade demokracije. Castro in Novšek sta po tem dogodku postala nesmrtna prijatelja.

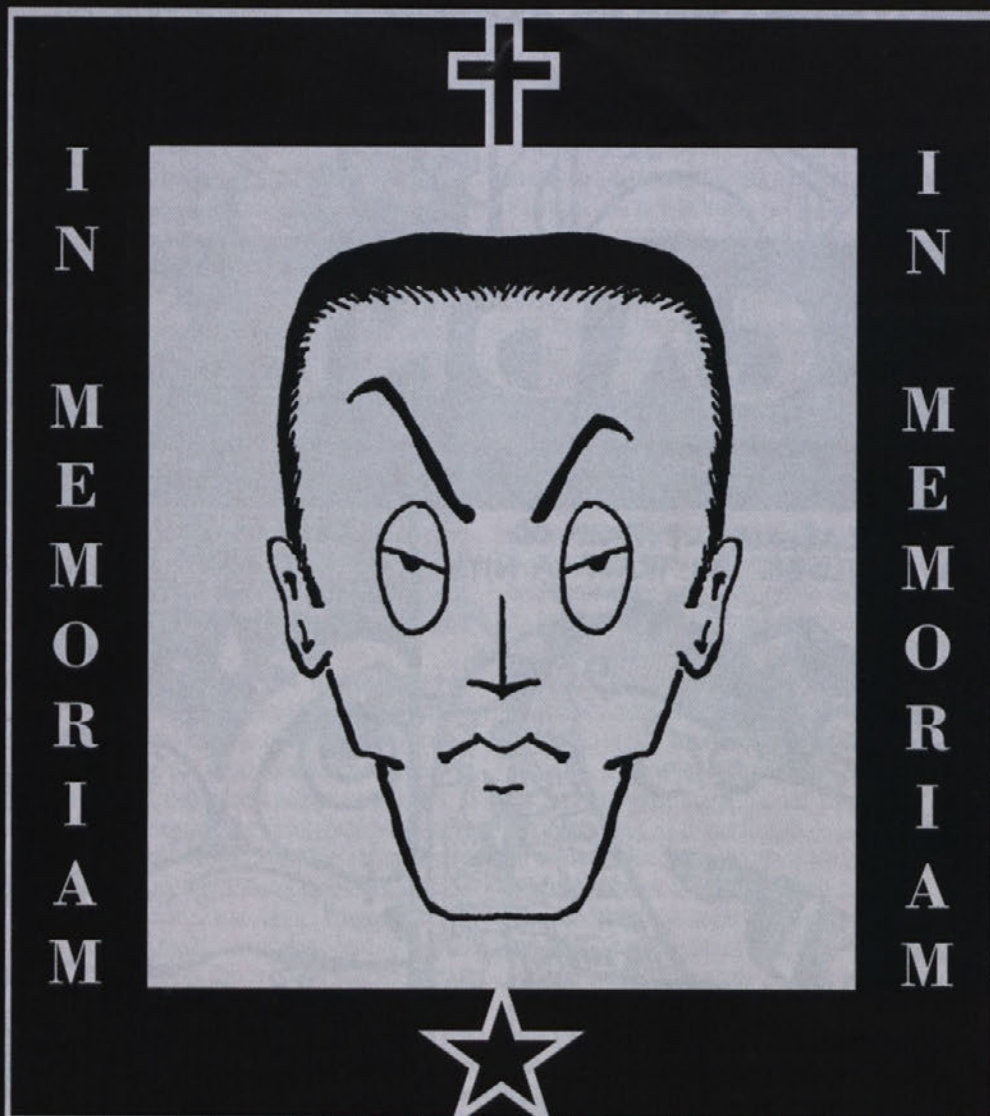
Takoj po smrti Novškega na uredništvo Potlača že prihajajo sožalne brzojavke. Lojze Muha, novomeški župan: „Zadnje čase se veliko govori o mafiji, ki da stoji za mojim hrbtom. Govori se o šestih fantih, ki da vlečejo vse niti, jaz pa sem samo lutka. Sedaj je čas, da priznam resnico. Res je. Lutka sem. Vendar ne lutka Bore Novca, Iva Kulija, Matere Podžupanje in ostalih. Sem lutka, ki jo je vodil Veliki Novšek. Slava mu!“ Župan je že sklical izredno sejo občinskega sveta, na kateri bodo razpravljali o usodi Novega mesta po odhodu tega kreatorja novejše novomeške zgodovine. Zmeda vlada tudi v uredništvu Potlača. Novomeščani so

videli Uroša Jebula, navideznega urednika Potlača, kako zmedeno tava po stranskih novomeških ulicah in vpije: „Kaj sedaj, kaj sedaj? Park je postal trobilo starih Gogašev (primerjaj intervju z Društvom mrtvih pesnikov v tej številki Parka), ostali mediji so itak prodani. S smrtjo bomo izgubili še edino resnično neodvisno trobilo Potlač. Izselil se bom!!!“

Na njegovo zadnjo željo ga niso pokopali. Ostal je v postelji s priključeno infuzijo, prek katere se v njegove nemrljive žile še naprej pretaka njemu tako ljubi cviček. Vsa-

ke toliko časa mu medicinska sestra prek posebne tube v njegova veličastna pljuča upihne nekaj tobaka.

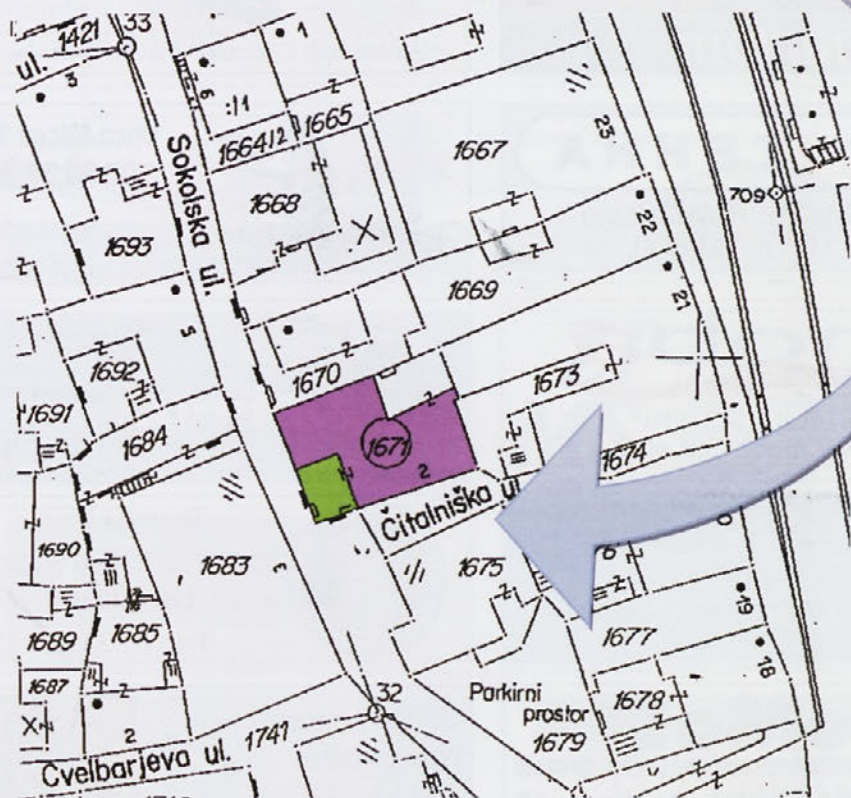
Zalujoci vsi njegovi: Vlade Sodček, Mati Martina Podžupanja, Franci Kocina, dr. Stari, direktorica Mojči, Mirko i Slavko, Karlos, Gregor Metadoni (včasih bolj znan kot Metafizični), Rajko Rajc, Veliki Mag Boško Don Kova, Mali Kova, Rafael Križani, Brajdič Trtič, Jože Macola, Igor Prhljaj, Miloš Big Giant, Frenk Kačar, Matjaž Grom, Jasna Ščinkovec, Ivo Kuli in ostali. Ter njegovi najozji: Damijan Šizigoj, Mr. K, Big Fak in Uroš Jebul.

MI - VI d.o.o.

POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO
Čitalniška ulica 2, 8000 Novo mesto

IZDELAVA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE

IZDELAVA TEHNIČNE DOKUMENTACIJE

PRIDOBITEV GRADBENIH DOVOLJENJ

PRIDOBITEV UPORABNIH DOVOLJENJ

LEGALIZACIJE OBJEKTOV

SPREMEMBE NAMEMBNOSTI OBJEKTOV

NAČRTI PREUREDITEV

IZDELAVA POPISOV DEL

NADZOR IZVEDBE DEL

STROKOVNI NASVETI V ZVEZI Z GRADNJO

CELOVITE REŠITVE OBNOVE STARIH OBJEKTOV

e-pošta: mi.vi@siol.net; tel.: 059/956-056; 040/503-752

triglav

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Zwittrova ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

NOVI MEDIJ

Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E: novi.medij@siol.net

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

info@stia.si

tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520

TURISTIČNA AGENCIJA NOE MONDIAL TRAVEL
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

ARCHITECT LINE
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

ARHITEKTON d.o.o.
Brod 76, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje inženiring

BAKS
mednarodni transport, logistika, inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

LoGing NOVO MESTO
PODPIRAMO KULTURO

VARNOSTNI INŽENIRING PARMA
preventivna regulativna
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

COM-LAN
COMPUTERS
tel.: 07 33 21 638

h harlem
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
http://www.harlem.si/
računalniški inženiring

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

moba
POSTELJNI SISTEMI
www.moba-bm.si

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRATNIKUI!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

DARO BIRO
- računovodske in knjigovodske storitve
- izvajanje in nadzor gradbenih instalacij
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
GSM: 041 643 133 e-mail: dara.biro@siol.net

KODA
KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Glasbena šola Marjana Rozina Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA
Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Center biotehnike in turizma
Sevno 13
Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

ISER
Jakovčeva 12, Novo mesto
☎ 07-33-74-051
www.iser-ak.si
Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring
ECEDL
POOBLAŠČENI IZPITNI CENTER
Evropsko računalniško spričevalo

RIC Novo mesto
Ljubljanska c. 28, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si
Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov 72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

OŠ Dragotin Kette
Šegova 117, 8000 Novo mesto
T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE

Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

liberal
democracy
of slovenia

LDS

Mestni odbor Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

**GASILSKO REŠEVALNI CENTER
NOVO MESTO**

Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

Slovenska demokratska stranka

SDS

*Mestni odbor
Novo mesto*

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Območna enota Novo mesto

SLS.

Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

WWW.**Luminus**.si

**ZP
MS**

Rozmanova ulica 10, Novo mesto
Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
e-mail: dpm.mojca1@siol.net
www.drustvopm-mojca.si

*Društvo prijateljev mladine
"Mojca" Novo mesto*

N.Si
Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka

*Zaupamo v
moč
dobrega*

Konvikt

REKLAMNA AGENCIJA

Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel: 07 393 46 74

Cvetličarna Cvetnik

Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

NOUN
reklamna agencija

07 33
21 391

DOLENJSKI MUZEJ

Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

**trgovina
VIVA**

SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)

tel.: 07/393-17-96

agencija **m** servis

Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebneje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

Galerija Božidar Jakac
Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki

TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335

Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.

www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

ŠPES
grafični studio

041 722 801

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

SILVER

Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/39 35 860
fax: 07/39 35 876
e-mail: info@os-drska.si

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

英氣立 **EIKIRYU**

Šola notranje moči
www.eikiryu.si

Zavarovalnica TILIA, d. d.
Seidlova cesta 5
8000 Novo mesto

www.zav-tilia.si

TILIA

Zavarovalnica Tilia, d.d.
Članica skupine SavaRe

STUDIO

PARK

III 895/2009/2010

201100151,10

COBISS c

KUJIZNICA H. JAROC
Studio Jaxx
Kranj

FESTIVAL

BIG FOOT MAMA

**DRUŠTVO MRTVIH
PESNIKOVI**

GUŠTI

CROSSFIRE

Foto: Primož Kranjc - Naročnik oglasa: Studio D d.o.o., Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

ŠPORTNA DVORANA MAROF. **10.12.2010**

FNM
FESTIVAL NOVO MESTO

studio
103